

DRÁMAMELLÉKLET

1979
MÁRCIUS

Hát itt mindenki mindenkinek mindenkije?

BEREMÉNYI GÉZA KUTYÁK CÍMŰ DRÁMÁJÁRÓL

Aki olvasta Bereményi Géza *Legendárium* című regényét, látta a Pesti Színházban műsorra tűzött színdarabját, a *Légekőbmétert*, vagy hallotta már Cseh Tamás Bereményi-szövegekre komponált dalait, az a régi kedves ismerősöknek járó kézfogással üdvözölheti a *Kutyák* legtöbb hőseit. Poremba és Vetró: van, ki e neveket nem ismeri? És Fáskerti elvtárs! Igaz, ő nem jelenik meg, csak beszélnek róla, de ez is épp elég: Fáskerti — mondhatni — Bereményi írásművészetének jelképe; még sok lehetőség rejlik benne. Jó ismerősünk Kálmán, a völegény, és Vera, a menyasszony is, ha régebben nem is mindig így hívták őket.

Sajnos, a kézzrázást nehezíti, hogy Poremba és Vetró rossz néven veszik, ha valaki fogdossa őket. Ők ugyanis halott személyek. Daisy, aki egy-egy évig mindkettőjüknek felesége volt; aki, a mostani örömapák egykori csábításainak engedve, elhagyta őket; s aki most a völegény, Kálmán iránti szerelmétől üzve fölköti, s a biztonság kedvéért szájba is lövi magát, „előbb élő, majd halott személyként” szerepel a *dramatis personae* felsorolásában. Van továbbá egy kutya.

„A levegőben van valami gyanús” — ez az író legfontosabb instrukciója. Természetesen nem a hullaszagra gondol, amelyet — Poremba és Vetró a későbbiekben oly nagy szerepet játszó orra egyaránt érzékeli ezt — nem nyomhat el a kezükben szorongatott virágcsokor illata sem. Morbidnak, talán taszítóan tetszhet sokak számára a színmű indítása: az egymást szaglászó halottak jelenete. Bereményi azonban olyan groteszk tapintattal adja elő a különös eseményt, hogy csak a túl finnyás ízlés találhat kivetnivalót. S dramaturgiailag is hibátlan a kezdés, hiszen a *Kutyák* a szimatolás drámája. A múltszaglászásé. Két férfi, aki már régen öngyilkos lett, meg egy nő, aki most vetett véget életének, kiemel az élők sorából egy fiatalembert - a völegényt -, kutyává varázsolják, tulajdon orraikkal felorozzák, hogy ez a Koncentrált Orr, ez az Emberkutya egy plusz három orrával eredjen a múlt illatainak, szagainak és bűzeinek nyomába. Szagokban él itt a történelem és a sors. Valami büzlik, nemcsak Dániában, hanem Kálmán apjéknál és Vera apjéknál is. Az erkölcs és a kapcsolatok gépezetében mindig mindenkinek rohadt valami. Sorsunk parányi részecskéi megtapadnak a pórusokban, lerakódnak a testhajlatokban, hogy a szeretet, a gyűlölet vagy a közömbösség súrlódásai átvigyük őket embertársainkra. Fertőzünk, s fertőzünk. „Hát itt mindenki mindenkinek mindenkije?” — kérdezi kétségbeesetten Daisy; s ez a darab kulcsmondatainak egyike. Jellemző: aki így kiált, abban nem tudatosul, hogy ő valamennyi férfiszereplővel szerelmi kapcsolatot folytatott. Itt olyan sűrűn keresztezik egymást az életutak, s olyannyira a főútvonalak közvetlen közelében torkoltnak zsákutcába sorsok, hogy a cselekedetek és következmények soha nem maradnak az egyes ember magánügyei. Ami történt, mások és más nemzedékek gondolkodását, életét is meghatározza. Vár, Baross utca, pruszlik, *Kétszer kettő néha öt* — a szerző csak ennyivel utal Magyar-országra. Több kellék nem is szükséges.

A darabnak sokkal jobb az alapötlete, mint a kivitelezése; egyes részei sokkal jobbak, mint egésze. Nem színszerű, hanem szagszerű: ami gyanús a levegőben volt, az mintha ott is maradna. *Esemény* mindössze kettő van: Kálmán kutyává alakulása, majd visszaváltozása. (A mű elemzésekor nem részletezendő, de egy esetleges színpadi megvalósításban nehéz ügy lehet a három orr odaillesztése és a kutya-ember magatartás és stílus kialakítása. Ennek a kutyának feltétlenül kutyának kell

lennie, de semmiképp sem lehet hitelesen kutya. Még nehezebb a dolog a másik, a szinte mindvégig néma kutya, a Daisy kutyája esetében, amely pedig a darab legtitokzatosabb szereplője.) A drámában az el-mondás, elbeszélés, felidézés, emlegetés, kifejtés uralkodik — a drámai történet rovására. Ötvennyolc, mindenfajta tagolás, felosztás nélkül gépelt oldal a mű szövege, látszatra, formára tehát egyfelvonásos, terjedelemre viszont „egész estét betöltő”. A színházon múlik, hogy — ha játssza — miként játssza; de — a hazai gyakorlat ismeretében — félő: középen kettévágva, szünettel ízesítve találják majd. Pedig nem elvágni, hanem kivágni kellene: húzni a darabból. A *Kutyák* túlméretezett egy-felvonásos, amelynek biztosan javára válna a szakszerű kurtítás. Eltűnnének így a lazább, a fölösleges, az ismétlődő részek. Bereményi — aki minden alkalmat megragad arra, hogy ügyetlen drámaírónak vallja magát — még nem mindig tud színházban gondolkodni: körülír, részletez, magyaráz ott is, ahol nem kellene. Vegyük például a sírből kikelt Poremba és Vetró néhány mondatát:

POREMBA Mondja csak! Ült maga valamikor?

VETRÓ És maga?

POREMBA Szóval ült.

VETRÓ Miből gondolja?

POREMBA Mert nem válaszol egyenesen a kérdésekre.

Jó színész olyan hangsúllyal mondja az „És maga”-t, hogy az utána következő három mondat fölösleges, sőt visszamenőleg fakítja is az „És maga?” szellemességét.

Ha a *Kutyákban* akad is zavaros, gyenge, ügyetlenebbül megírt részlet, e darabról szólva is csak ismételtethetjük, amit a *Légekőbméter* bemutatója után, kisebb kifogásai ellenére, egyöntetűen állapított meg a kritika: Bereményi Géza kivételesen tehetséges író, akinek a drámai műnemben is jó esélyei vannak. Az írói világ és szemlélet egységességét, a mitológikus szervezetségű élményanyag gazdagságát, a mélyebb nyelvi humor iránti vonzódást ez a dráma is bizonyítja. Mesterségbelileg azonban még csak félkész termék. Különösen Kálmán és Vera alakjában, kapcsolatában érződik ez. Ők volnának a mindenkorai fiatalok: a lázadók, a hagyománnyal szembeszegülők, az egyénit, különösét, újat akarók — akiknek orra eddig nem érzett illatokra vágyik. Kálmán szolgasága és érzékenysége és céltudatossága, Vera szertelen természete és szókimondása és fölismerései mégsem kapnak kellően határozott körvonalakat. Valóban csak mindenkorai fiatalok maradnak, s „a színes hatvanas évek” eseménytörténetébe nem nő bele a sorsok — holott Bereményi épp az utóbbi egy-másfél évtized ironikus bemutatásában bizonyult eddig mesternek. A különös ötlet, az érdekes felszín csillogó, mozgókéony életét él, de még nem mindig képes a mögötte kétségtelenül működő erők lüktetését, dinamizmusát átvenni.

„Szeretném kipróbálni a kész darabjaimat, látni, hogy milyenek” — írja egy helyütt Bereményi Géza. A próba első fázisa a kinyomatás. A *Kutyák* második megjelent darabja az írónak, legtöbb pályá- és kortársához képest tehát szerencsésnek is mondhatja magát. A . az igazi, s e rövid elemzésnél perdöntőbb próba csak a bemutató lehet.

Tarján Tamás

BEREMÉNYI GÉZA

Kutyák

Színmű, kilenc ember, egy állatszereplővel

Személyek

KÁLMÁN, vőlegény
VERA, menyasszony
KÁLMÁN APJA, örömapa
KÁLMÁN ANYJA, örömanya
VERA APJA, örömapa
VERA ANYJA, örömanya

Dramai személyek

DAISY, előbb élő, majd halott személy
POREMBÁ, halott személy
VETRÓ, halott személy

Állatszereplő

KUTYA

(A közönséget hajdani slágerek fogadják: Csak tavasz ne jönne sohasem; Nézd, milyen szép az élet; Rád bízom az életem; A kerthez tartozik a rózsza; Ez a legelső évfordulónk; Isten veled, kis falunk; Kétszer kettő néha öt és a többi. Lehetőleg „esküvő, nászút, boldogság” témájúak, szerepelhet köztük a Lohengrin-nászinduló is. A színen egy asztal, rajta két üveg bor, poharak, sörösüvegek és két középkorú férfi, Poremba és Vetró hosszú lódenkabáthban, egy-egy csokor virágot tartva. Először csak bámulnak a levegőbe, majd méregetni kezdik egymást. A levegőben van valami gyanús.)

POREMBÁ Kérem... *(hirtelen a másikra néz, hallja-e)*

VETRÓ *(összerezzen, erre ő sem számított)*
Tessék!

POREMBÁ Hallja, amit mondok?

VETRÓ Természetesen... Vagyis... halom... Szóval... Maga lát engem?

POREMBÁ Látom, és ez a furcsa. És, mondja, ha már tud beszélni: maga lát engem?

VETRÓ Természetesen... Jobban mondva, igen.

POREMBÁ Szóval, látjuk és halljuk egymást. Ez számomra döbbenetes. Az ön számára is?

VETRÓ Természetesen. Illetve nem természetesen, csak igen. Hogyne.

POREMBÁ Ha már így állunk, megtapintana engem?

VETRÓ *(rémülten)* Nem!
POREMBÁ Megértem. Én is félek magától. De azért, engedelmével, én megtapintánám önt.

VETRÓ Ne! Mást javaslok.

POREMBÁ Éspedig?

VETRÓ Szagoljon meg!

POREMBÁ Mit remél ettől?

VETRÓ Feltételezem, hogy hasonló a szagunk. Ha meg nem sértem.

(Poremba odalép Vetróhoz, megszaglássza.)

VETRÓ Nos? POREMBÁ

Mitagadás..

(Vetró is megszagolja Porembát.)

VETRÓ Söt. Kétségkívül.

POREMBÁ Hát igen. Ez a helyzet.

VETRÓ Mondjuk ki a szót: ez bizony hullaszag. A virágot a sírjáról szedte le?

POREMBÁ Hova gondol?! Utálok a jeleneidet. Nem vagyok érzélgős.

VETRÓ Ne haragudjon, nem akartam megbántani. Csak hát a helyzetből ítélve, ugye, bizonyos érzelmes, illetve nosztalgikus színezet feltételezhető, ugye, mert hogy egy sírjából előmerészkedő halottnál, ugye, az emocionális készítés azonnal beugrik a külső szemlélőnek, mint, ugye... afféle kísértet... POREMBÁ Kikérem magamnak.

VETRÓ Kérem. *(szünet)* Maga... hogyan került ide?

POREMBÁ Nem magamtól, az biztos. Maga se, mi?

VETRÓ Természetesen, nem... Azaz... nem. És egyáltalán, hol vagyunk mi most?

POREMBÁ A Baross utcában. A kerületi tanács épületében.

VETRÓ És milyen alkalmából?

POREMBÁ Na, ne adja az ártatlant! Ha ezt sem tudja, mit keres az a csokor a kezében?

VETRÓ Jé, tényleg! Egy csokor van a kezében. Vajon mit keres ez a csokor a kezében?

POREMBÁ Egyenes választ kérek.

VETRÓ Ez a csokor? Azt kérdezi, hogy ez a csokor...? Hát ez a csokor...

POREMBÁ Nos?

VETRÓ És a maga kezében mit keres az a csokor?

POREMBÁ Mondja csak! Ült maga valami kór?

VETRÓ És maga?

POREMBÁ Szóval ült.

VETRÓ Miből gondolja?

POREMBÁ Mert nem válaszol egyenesen a kérdésekre. Vácon ült? Volt a gyűjtőben is?

VETRÓ Nézze. Én csak a maga kedvéért kőntőfalaztam itt. Látna, hogy betegesen érzékeny emberrel van dolgom, nem akartam megbántani azzal, hogy esetleg feleslegesen fáradt ide, mert az én jelenlétem feleslegessé teszi a maga jelenlétét. Ugyanis engem itt ismernek, illetve ismertek, és a régi ismerettségre való tekintettel vagyok hivatalos az esküvőre, mint a menyasszony tanúja, és lehet, hogy maga hiába fáradt ide, mert én már itt vagyok, és úgy érzem, teljes joggal vagyok itt, mivel engem a menyasszony apja már többször megmentett, majd följelentett, egy ízben rám is lőtt, mert a barikád különböző oldalán álltunk, halálotam is, mondhatni, közvetve az örömapa okozta... Így hát...

POREMBÁ Nyugodjon meg, én a vőlegény tanúja vagyok. Nekem a vőlegény apja volt testi-lelki jó barátom, aki elszerezte a feleségemet, engem fölemelt, majd tönkretett, te-hát nem kell aggódnia, nem vagyunk tréfa áldozatai, nem keresszük egymás útját.

VETRÓ Nahát, ez a fontos. Akkor csak egy kérdést még, és nem zaklatom tovább. Maga önkezevel vetett véget az életének?

POREMBÁ Es maga?

VETRÓ Egyenes választ kérek! *(hirtelen ránéz)* Mondja, ült maga? *(Nem kap választ, ezért kis idő múlva csak úgy, maga elé mondja.)* Az a fontos, hogy ezúttal nem csaptak be minket. Maga a vőlegény tanúja, én meg a menyasszonyé, sértődés kizárva.

(Szünet. Hallgatnak. Egyszer csak befut egy nagy kutya. Mindketten hátrafordulnak, rápillantanak, majd megdöbbenve egymásra néznek, aztán elkapják a fejüket. Várnak.)

VETRÓ *(remegve)* Maga mit érez? POREMBÁ Nagyon kérem, ne zavarjon! VETRÓ *(lihegve)* Én fekete pontokat látok, és a torkom összeszorul.

POREMBÁ Érdekes! Velem ugyanez a helyzet. VETRÓ De azért uralkodni próbál magán, nemde?

POREMBÁ A vesémbé lát. Nyilván ön is így van ezzel.

(Egyszerre megint hátrafordulnak, megnézik a kutyát, aztán egymást kezdik méregetni.)

POREMBÁ Ö-ö-ö... hogy hívják önt, kérem szépen?

VETRÓ Erre a kérdésre nem vagyok hajlandó válaszolni.

POREMBÁ Megértem. Nos, ha így állunk, egy jelentéktelenebb kérdést intéznék önhöz.

VETRÓ Halljuk!

POREMBÁ E kutya látványa felzaklatta önt?

VETRÓ Mint látja.

POREMBÁ Nos, mondok egy nevet. E kutya gazdájának a nevét. Jól figyeljen, s ha ismeri őt, egy bólintással jelezzen.

VETRÓ Daisy!

POREMBÁ Megelőzött. Ez tehát a Daisy kutyája. Látom, ezen sem fogunk összeveszni.

VETRÓ Kicsoda ön? Mert akárhogyan nem nyilatkozom a legbensőbb ügyeimről.

POREMBÁ Ott volt ön azon a templomi esküvőn, 937-ben, a Várban?

(Vetró bólogat, bejönnek Kálmán, a vőlegény szülei, kart karba öltve, kiöltözve. Koros emberek. A jelenlevőkről nem vesznek tudomást, megállnak, várnak.)

POREMBÁ Mit viselt a násznép akkor?

VETRÓ Frakkot, díszmagyart, pruszlikot, míg az orgona zúgott.

POREMBÁ Es Daisy?

VETRÓ Felvágta az ereit a vőlegény miatt a templom bejáratánál. A hisztérika.

POREMBÁ Es itt volt ön 947-ben, a Baross utcai anyakönyvi hivatalban, azon az esküvőn...?

VETRÓ Amikor Daisy a négyemeletes ház tetéről ugrott a násznép közé, a vőlegény miatt?

(Közben bejönnek Vera, a menyasszony szülei, kiöltözve. Valamivel fiatalabbak, mint Kálmán szülei. A férfiak kezét fognak, a nők arcon csókolják egymást. Mosolygós beszélgetésbe merülnek. Némajáték.)

VETRÓ Nem normális az a nő.
POREMBÁ Daisy?

(Betámolyog Daisy, a kutya hozzárohan, a kezét nyaldossa, a nő szórakozottan simogatja. Ruhája angol szövet, kosztüm. Láthatóan több napos sírás van mögötte. A két kísértet némán szemléli az asszonyt, aki kötelet bogoz, a hurkot a nyakóra illeszti, feldobja és megfeszíti a kötelet, számolóra áll, revolvert vesz elő, kibiztosítja.)

VETRÓ *(közben)* Ūristen! Eljárt fölötte az idő. Pedig micsoda férfifaló volt egykor. POREMBÁ Tanúsíthatom.

VETRÓ Ugye, mi nem tudjuk útját állni?
POREMBÁ Az eseményeknek? Minek? Meg aztán nem is lát minket.

VETRÓ *(a revolverre)* Milyen márka ez?
POREMBÁ Kobra. Nagyon kedvelt és korszerű típus.

VETRÓ Honnan szerezte? Van fegyverviselési engedélye?

POREMBÁ Nyilván becsempészte a vámon. Hegyeshalomnál vagy Ferihegyen.

VETRÓ Miért? Hol él ez?

POREMBÁ Angliában. 47 óta.

VETRÓ És hazajár.

POREMBÁ Három éve két évig volt itt. VETRÓ Maga akkor már halott volt? POREMBÁ Már hat éve.

VETRÓ *(az előkészületeket nézve)* A szokott jelenet. Nem lehet esküvő nélküle. Kíváncsi vagyok, most sikerül-e neki.

(Daisy elrúgja a számlót, és már függ, amikor a szájába veszi a revolvert, erre a két kísértet gyorsan elfordul, és behúzott nyakkal várják a lövést. Daisy szájba lövi magát, a feje lekókad, a kísértetek összerendeznek, az örömszülők csoportja nem vesz tudomást a dologról, tovább folytatják a várakozás némajátékát.)

VETRÓ *(a lövés után)* Puff neki. Irtózatos.

POREMBÁ Viharos életű nő volt.

VETRÓ Egy évig a feleségem is volt.

POREMBÁ Az enyém is egy évig.

VETRÓ Magától ki szerette el?

POREMBÁ Az idősebbik örömapa. *(Kálmán apjára mutat)* Az, aki a Várban esküdött. Gondolom, magától a másik örömapa.

VETRÓ Igen, az, aki itt, a Baross utcában esküdött 47-ben. Azokon az esküvőkön nem sikerült Daisynek, ezen sikerült . . . És mondja csak, most ki miatt?

POREMBÁ Gondolom, a vőlegény miatt.

VETRÓ Es ő kicsoda? Kérem, én a menyasszony tanúja lévén, csak az ő családját ismerem. Világosítson fel, ki a vőlegény? DAISY *(felemeli fejét, és leírhatatlan szomorúsággal széttárja a karját a bejárat felé)* Kálmán! Kálmán!

(Bejön egy fiatal pár, Kálmán és a menyasszonyi fátyolos Vera. A szülők ölelgetik, csókolgatják őket, majd tovább folyik a várakozás némajátéka.)

POREMBÁ Hallotta. A mai vőlegény egy

Kálmán nevű fiatalember.

VETRÓ És Daisy most miatta. . . ? Mit akart ettől a családtól ez a nő?

(Daisy meglátja őket, rúgkapálni kezd a kötélén.)

DAISY Hé, maguk ott ketten! Vegyenek le azonnal! Nem hallják? Vágjanak le innen,

vagy valami! Emberbarátilag. Nem hallják? Nem bírom nézni ezt a szörnyűséget. Azonnal, követelem, hogy azonnal vegyenek le innen!

POREMBÁ Nyugalom, Daisy. Ne zavarod a szertartást!

DAISY *(azonosítja őket)* Ti vagytok azok?! Hát ti még éltek? Hol vagytok? Kötélen vagytok. Hát persze, a kötélen vagytok, én kötöttem föl magamat. Ti meg mit akartok itt? Hát a halál is ilyen, hogy ti itt vagytok?

VETRÓ *(sértődötten)* Miért olyan nagy baj ez? Ami történt, megtörtént. Most már nem vakarhatsz le minket. Együtt vagyunk az emlékezetben.

DAISY Miféle emlékezetben? Haha. . . Ez itt az emlékezet, te süket? Hát mi vagy te, ki vagy? Miket képzelsz magadról? Ki emlék-szik terád, te kis porszem?! . . . Azonnal vegyetek le! Semmi közöm hozzátok! Nekem azokkal van dolgom. *(a násznapra mutat)* Pontosabban Kálmánnal.

POREMBÁ Ott maradsz. Ezen az esküvőn nem csinálhatsz botrányt.

VETRÓ Mi vagyunk a tanúk.

DAISY Ti? Haha! Szerencsétlen hülyék! Áru-lók! Elfelejtettétek, mit csináltak ezek veletek? Béla, te miattuk vettél be negyven altatót.

VETRÓ *(zavartan)* Nem igaz, nem miattuk.

POREMBÁ *(megütközve nézi Vetrót)* Altatóval?

VETRÓ Miért? Maga mivel?

POREMBÁ Revolverrel. Halántékon. Bücsülevél nélküli.

DAISY *(magyarázva)* Zoltán tényleges tiszt volt egykor.

VETRÓ Melyik rendszerben?

POREMBÁ Mindegyikben. De mindig a helyes oldalon.

VETRÓ Ha ez ilyen biztos, maga nem volna itt.

DAISY Vegyetek le, nem bírom nézni!

POREMBÁ Noked már édes mindegy, Daisy-kém!

DAISY Figyeljétek ezt a kis nőt, hogy billegeti magát. Még nem tud semmit. Sajnálnom kéne a marháját, de én megfujtanám. Vágjatok le! Szerettem a vőlegényt. Akarom, őt kérem, adjátok nekem! Ezek! Mindenkit túlének. Most már engem is. A kis menyasszony is meg fogja járni.

VERA *(hirtelen középre szalad, és felkiált)* Olyan boldog vagyok!

(Szavára zene zendül. Kálmán, aki eddig is — és a következőkben is, egészen a számára végzetes esemény beálltáig — néha előveszi a zsebkendőjét, az orrát törli, szemlátomást nátha zavarja, most is az orrát fújja, úgy siet a menyasszonya után. Tánca kezdenek.)

VERA *(tánc közben)* Szeretsz?

KÁLMÁN Szeretlek.

VERA Én is. De egy feltétellel. Ha megpróbáljuk feltétel nélkül szeretni egymást. KÁLMÁN Odaadásra gondolsz? Megadásra?

Feladásra?

VERA Es még ezernyi másra. A másra főként, valami másra, nem arra, amit mások csinálnak. Rendkívüliek legyünk mi ketten, azt akarom, mások, mint az emberek összesen. Legyünk különbe. Nem is tudom. De jó most! De jó is most, de jó lesz nekünk! Tudod mit? Mi legyünk a Pár, a szó telitalálat értelmében. Érzed? Ez most nem hangulat.

Gát, zsilip, zár, határvonal, fal, bura, cezúra. Ketten vagyunk. Minden megszakad. Nagy pillanat. . . Várj csak! Várj csak! *(a zene megszakad, megállnak, és Vera odabújik Kálmán mellére)*

VERA Így. Így. És most. . . És most. . . KÁLMÁN És most?

VERA *(türelmetlenül csettint)* Ej! Hát tegyél valamit most! Olyan valamit, amit még senki sem eddig. Amit senki sem tud. Valami fantasztikusat. Döbbenetesen. Lássuk, mire inspirálsz?

(Kálmán kis szünet után előrelép, jobbra-balra néz, mihez is kaphatna, aztán végül egy hatalmasat ordít.)

KÁLMÁN Á-á-á-á!

VERA *(hahotázik)* Ez jó, ez jó! Kezdetnek nem rossz. *(tapsol)* Édes, drága Kálmán! *(vált)* Jaj, de hova is tettem az eszemet? Szegény drágám! Mindenfelét követelek tőled itt, és cserébe nem adok szinte semmit. *(kézen fogja)* Gyere! Gyere, gyere! *(Porembához és Vetróhoz vezető)* Az első feltétel az őszinteség, mondjuk. Jó? Semmi sem maradhat titokban. Mindent elmondani. Kizárni a szimulált inspirációt. Magunkat kifordítani, mindent megmutatni. Mindent. Ez az alap. Tessék. Megoszom veled a kettős neveltetés okozta ideológiai zűrzavaramat? Kíváncsi vagy eddig gondosan titkolt nemi eltévelyedéseimre? Egy lányszoba rejtelméi közé bevezesselek? Nyissam ki a számat, hogy belém nézhess, vetkőzzek le neked, kérsz egy nagyítót, hogy a pörusaimba lássz? Mutathatok röntgenfelvételeket a koponyámról, hogy a jövődő haláloamat előlegezzem neked, mert én a haláloamat se szégyellem előtted. *(nyújtja a kezét)* Érzed? A tanyeremben csontok vannak. Őszinte akarok lenni. Segíts, hol kezdjem el?

KÁLMÁN *(Vetróra és Porembára mutat)* Kik ezek?

VERA Ezek?

(rémület a kísértetek között)

VETRÓ Ezek látnak minket?

DAISY Ne féljétek. Csak ha rátok gondolnak.

POREMBÁ Meg vagyunk idézve.

VETRÓ Idézve? Ezt a szót nem akarom hallani. VERA *(Vetróra)* Ez itt Vetró. A diványon merész Vetró Béla. Először ő segítette apámat.

Elbújtatta, mikor bujkálnia kellett. Aztán apám segített rajta, mikor ő rosszul feküdt, később viszont ő bujtatta apámat, majd megint apám segített rajta, mikor 56 után igazolta, hogy bujtatta, de ez mind nem volt elég, apámnak magához kellett vennie őt, így hát az albérlőnk lett. Tudsz követni? De hát ez mind nem is fontos. A fontos most az őszinteség, térjünk hát vissza választott témánkhoz. En szerdülő lányként, mikor ez a Vetró albérlőnk volt, egy téli éjjel . . .

KÁLMÁN Érttem, megértetek. Nem fontos.

VERA De igen. Egy téli éjjel, mikor a hidegben minden olyan határozott, bementem a szobájába.

KÁLMÁN Hagyd ezt most.

VERA Nem. Az ágyába bujtam. . . KÁLMÁN *(mosolyogva)* Ne részletezd. Nem fontos.

VERA El fogom mondani. Több éjszaka. Vetró Béla ágya amolyan sodronyos vaságy volt, ő maga. . .

KÁLMÁN Hogy jön ez ide? Felesleges.
VERA *(felcsattan)* Az istenit ! Ne hajtogasd!
En nagyon is jól tudom, mi jön ide, mi nem!
Bízd ezt rám, jó ? Ha megkérhetlek. Az ágy
sodronyos tehát . . . és én bebújtam mellé. . .
KÁLMÁN Nem értelek. Itt vagyunk most, és
ez annyi minden. Rád nézek, látlak, az arcod
mindig változó, a helyzet arca is folyvást
változik. A részletezést bizzuk az érzék-
szerveinkre, mi ne vesszünk el az apróságok
között.
VERA Fel akarom idézni neked. . . KÁLMÁN
Úgyse tudod, ezért nem is érdekel.
De foglald össze röviden, ha annyira akarsz.
VERA És akkor mi lesz az őszinteséggel?
KÁLMÁN Foglald össze röviden. Várj, segí-
tek. Itt van, tehát, az albérlőtök. Te viszony-
ra léptél vele. Jól mondom?

VERA Hát, lehet. . .
KÁLMÁN Akarsz még mondani valamit?
VERA Ha így beszélünk, más- nem jut az
eszembe. Úgy tudom, öngyilkos lett. Egy-
szóval, mindent megtanultam tőle, ellestem
minden fogást. Sose lesz velem gondod az
ágyban, dragám. Sőt, el se tudod képzelni,
még miket tartogatok neked. Ennyi elég?

KÁLMÁN Bőven.
POREMBÁ Ön ilyen híres férfi volt? DAISY
(közbeszól a kötélről) Már hogy lett
volna ? Ez a kis liba semmit sem tud az
életéről.

VETRÓ Talán még nálad is többet, Daisy.
DAISY Haha!
VERA Most pedig térjünk át a tudatomra.
Emlékszel még a színes hatvanas évekre? Ez
az időszak volt tudatformálódásom kerete. Ez
pedig itt Poremba Zoltán tanár úr, a minden
kérdésre válaszokat tudó. Tanárom
voltagimnáziumban.

KÁLMÁN Melyikben?
VERA Sokban. Mivel akkoriban a közoktatás
— mint a saját bőrödnön nyilván te is
tapasztaltad — számos ellentmondást hor-
dozott, Poremba Zoltánnak, sajátos módszere
miatt, sűrűn kellett munkahelyet változtatnia,
és én mindannyiszor utánairatkoztam. Mert
az óráj ünnepek voltak, Kálmán.

KÁLMÁN Hallottam róla. Úgy tudom, ő is a
saját kezével vetett véget az életének. Most
már emlékszem, apám barátja volt egy ide-ig,
majd útjaik elváltak, aztán ismét találkoztak,
később nem, végül nem is tudom. Daisy férje
is volt, aki apám menyasszonya is volt egy
időben, és...

VERA Tessék?
KÁLMÁN Nem fontos.
DAISY Hát itt mindenki mindenkinek min-
denkije?
VERA „Nem fontos.” Mindig ezt hallom tőled.
KÁLMÁN Mert csak a lényeg érdekel, nem a
körítés.
VERA Ez jó. Akkor mi ezentúl csak a lé-
nyeggel fogunk törődni, így leszünk mások.
Tetszik nekem, amit mondtál. De mi a lé-

ⁿeg?
KÁLMÁN Most az, hogy elveszlek feleségül.
VERA Jó, akkor vegyél el feleségül.
KÁLMÁN Még van egy kis időnk.
VERA Hát akkor mondj te valamit.
KÁLMÁN Mit?

(A kutya odamegy Kálmánhoz, és felnéz rá.)

KÁLMÁN Na nézd csak! A Daisy kutyája.
Hogy került ide?

VERA Szép állat. Tudod, hogy hasonlít rád?
KÁLMÁN Rám?
VERA Igen. A szeme ugyanolyan, mint a tiéd.
Mi az? Megbántottalak? Ne haragudj. Tudom,
hogy te hasonlíthatatlan vagy, de valahogy
kicsúszott a számon. Na, mi a baj? KÁLMÁN
Semmi. . . Csak. . . ezt már mond-

ták nekem.
VERA Hogy olyan vagy, mint egy kutya?
KÁLMÁN Nem. Azt, hogy olyannak kéne
lennem.
VERA Külsőre?
KÁLMÁN Nem.
VERA Pfiú! A kutya háziállat. A tulajdonágai
visszataszítóak. Éngedelmes, hűséges, al-
kalmazott.

KÁLMÁN Jó a szaglása. .
VERA Mert alkalmazkodó. A viselkedése elő-
re kiszámítható, csak ingerforrások irányít-
ják. Ha inger nem zavarja, csak van, létezik,
benne minden körbejár. Állat, gép, tükör.
Undorító! *(belerág a kutyába)* Biztosan egy
nő kívánta, hogy a kutyája legyél. Hogy
magához kössön.

KÁLMÁN Daisy mondta, hogy legyenek a ku-
tyája.
VERA Az ölebe, ugye ? Ez volt apád
menyasszonya egykor?
KÁLMÁN Igen. Olykor hazajárt. Három éve
ismertem meg.

VERA *(rájön)* Aha !
KÁLMÁN Aha.
VERA *(nevet)* Azzal az öregasszonnyal szúrted
össze a levet?

*(Ezt már völegényébe karolva mondja, miközben
ünnepélyesen előrejönnek, és mögöttük felsora-
koznak az örömszülők.)*

VERA *(még mindig nevet)* Szegény Kálmán !
Na, vegyél el gyorsan !
DAISY *(dühében a kötélnek ficánkolva kiabál
oda az ünnepi tartásban álló násznépnek, akik
rá se hederítenek, merev arccal hallgatnak egy
néma esketési formulát)* Mondd meg neki,
Kálmán! Válaszolj meg neki! Mondj vala-
mit! Mondd, hogy inkább volnál a kutyám,
mint az ő völegénye! Hogy bosszantani
akarsz a nőszüléssel. Vagy valamit ! Gyere,
repüljünk el !

VETRÓ Hova, te szerencsétlen ? Ne kiabálj,
úgyse hallja.
DAISY Fogd be a szád !
VETRÓ Miért? Most már ugyanolyan vagy,
mint mi.
DAISY Nem ! Én nem állok itt mulyán, vi-
rágcsokorral, nem tartozom a násznépükhöz,
mint ti!

VETRÓ Vera nagyon kedvesen beszélt rólam.
DAISY Gyalázzák az emlékünket. Könnyedén
elintéznek minket. Te díványon merész! Úgy
emlegettek, mint egy bikát. „Allítólag öngyil-
kos lett.” Ennyi az egész. Azonnal vágjatok
le ! Miért nem vágtok le?! *(a kutyához)* Fogd
meg őket, kiskutyám ! Zavard meg, harapd
meg őket! Hozd ide őt nekem ! Öld meg,
hogy az enyém legyen! Hozd ide! Hozd ide!

POREMBÁ Mit mondtál, Daisy?
DAISY Hagyj békén! *(a násznépet bámulva)*
Igazságtalanság! Méltánytalan, méltatlan!
POREMBÁ *(izgatottan)* Mit gondolsz, én
miért vagyok itt?
DAISY Nem érdekel.
POREMBÁ *(odamegy Daisy alá)* Hogy mond-
tad az előbb ? Ha ránk gondolnak, látnak
minket?

DAISY *(szífogva)* Igen. Na és?
POREMBÁ Azt mondom, éljük túl őket.
DAISY *(szífogva)* Hogyan, te hülye hullá?
POREMBÁ Akarod a legkisebbiket?
DAISY *(Kálmánra néz)* Ézt a stricit ? Igen.
Kell nekem. Kérem.
VETRÓ *(Porembához)* Mik a tervei?
POREMBÁ *(mellesleg)* Ön ezt úgysem értheti.
(Daisyhez) Ide figyelj. . . Várj, levelezlek on-
nan.

DAISY *(feszülten figyel a násznépet)* Jaj ! Jaj !
Most! Ki ne mondd! Ki ne mondd, te sze-
gény !Némulj meg! Jaj ! Nem !
KÁLMÁN *(ünnepélyesen, egy pontra szegezett
tekintettel)* Igen.

*(Daisy lehorgasztja a fejét, Poremba gyorsan
leszedi, és talpra állítja.)*

VERA *(ünnepélyesen)* Igen.
*(Zene zendül, az örömszülők arcon csókolják a
fiatal párt, a gratulációk, az öröm némajátékai,
ahogy az ilyenkor szokás. A kutya körbeugrán-
dozza az örvendő csoportot.)*

POREMBÁ *(Daisy támogatva)* Hívd ide a
kutyádat!
DAISY Minek?
POREMBÁ Majd meglátod. Hívd!

(Daisy füttyül, a kutya nem figyel rá.)

POREMBÁ Hívd még egyszer!
(Daisy ismét eredménytelenül füttyül.)

POREMBÁ *(megrázva)* Na !
*(Daisy füttyül, a kutya felkapja a fejét, feljűk
fordul.)*

POREMBÁ Jól van. Még! Csináld! Élni fo-
gunk, Daisykém !
VETRÓ En nem akarok.
POREMBÁ *(rá se néz, a kutyát figyel)* Akkor
menjen innen, tűnjön el! Nekünk fontos
dolgunk van itt.
VETRÓ En se szórakozni jöttem ide. Mit
gondol ? De hát nem értem a helyzetet.
POREMBÁ Daisy!

*(Daisy füttyül, a kutya lassan közeledik, a fülét
hegyezi.)*

POREMBÁ Érzélgősek voltunk.
VETRÓ Mit akar maga? Kísérteni?
POREMBÁ Eltalálta.
VETRÓ Hát annál nagyobb érzélgést el se
tudok képzelni.
POREMBÁ Nevezze, ahogyan akarja. Én nem
véletlenül vagyok itt. Füttyülj, Daisy!

(Daisy füttyül.)
VETRÓ De hogyan? Mit akar a kutyától?
POREMBÁ *(elkapja a kutya nyakörvét)* Ő lesz a
közvetítő. *(leguggol, Kálmánra mutogat)* Hozd
ide! *(a kutya morog, ki akarja szakítani magát
Poremba markából)* Hozd ide! Daisy, próbáld
te is!

DAISY Nem értem, mit akarsz.
POREMBÁ Az a fontos, hogy a kutyád értse.
(Kálmánra mutogatva, a kutyához) Hozd
ide! Érted? Daisy, segíts! Akarod, hogy
Kálmán otthagya őket?
DAISY Igen. De hát hogyan. . . ?
POREMBÁ Szólj már a kutyádnak!
DAISY Nem. Te valami rosszban sántikálsz.
VETRÓ Az előbb még megölted volna a völe-
gényt, most meg félted?

DAISY (mellesleg) Te ezt nem értheted.
POREMBÁ Ne félj, csak megtanítom. Valaha tanár voltam. At akarom adni neki a tudásomat. A tudásunkat.

DAISY Nem akarom.

POREMBÁ (a kutyához) Eredj, hozd ide!

(A kutya dühösen morog.)

DAISY Attól félek, belehal, mint mi. (Játszik a gondolattal) És... hogyan...? POREMBÁ Ahogyan ez a kutya.

VETRÓ És az hogyan ?

POREMBÁ (mellesleg) Ön ezt úgysem értheti.
VETRÓ Miért ne? Gondolom, kutyát csinálunk Kálmánból. De miért?

DAISY A szag!

POREMBÁ Igen, a szag. Csak az orrodát kell rászáni.

DAISY Az orromat?

POREMBÁ És a mi kettőnk orrát.

VETRÓ Helyes. Benne vagyok.

DAISY Nem is tudom... Hogy van ez? Bele-hal, mint mi.

POREMBÁ Úgy kell neki. Úgy kellett nekünk. Úgy kell nekik.

DAISY Miket beszélés?! És te a férjem voltál?

VETRÓ Az. És én is.

POREMBÁ (Vetróra mutatva) Ő meg a tanítványom. (Kálmán apjára) Ő meg a barátom.

VETRÓ (Vera apjára) Ő meg az én barátom.

(Verára) Az meg bejárt a szobámba éjjelente.

POREMBÁ (Kálmán apjára) Én öt évet ültem, az meg csak egyet... .

VETRÓ (Vera apjára) Az belém is lőtt, én három ültem, azt ki se hallgatták, csak kétszer behívták...

(a kutya csahol, ugrándozik, Poremba nehezen tartja vissza)

POREMBÁ Elszeretett tőlem, Daisy.

VETRÓ Elszeretett tőlem, Daisy.

POREMBÁ (a kutyának) Hozd ide!

DAISY Mindegyiket elszerették tőlem... De hát... .

Hogy is van ez?

VETRÓ Szólj a kutyádnak, hozza ide! Gyorsan, Daisy! Jaj, tanár úr, értem, tanár úr! Remek !

(a kutyához) Hozd ide!

DAISY (a kutyához) Hozd ide! Hozd vissza! Hozd ide ! Hozd vissza ! (A kutya figyelmesen nézi a gazdáját.) Hozd ide a gazdinak! Hozd vissza!

(A kutya megfordul, odaiüget a násznéphez. A násznép éppen elindult az asztal felé, mikor a kutya Kálmán nadrágszárát rángatni kezdi. Az ifjú férj lemarad a többiektől, akik helyet foglalnak az asztal körül.)

KÁLMÁN (kapdossa a lábát) Mi az, megvesztél ? (nevetgél) Na ! Ne játssz!... . Mész innen! Hol a gazdád? Na !

DAISY Itt vagyok.

KÁLMÁN (a kutyához) Na nézd csak ! Ne ránkass ! Esküvői vacsorára kell mennem ! Hol a gazdád?

DAISY Kálmán!

(Kálmán felkapja a fejét.)

KÁLMÁN Tessék?... Van itt valaki? DAISY Kálmán! Lennél a kutyám egy kicsit?

KÁLMÁN Tessék ? Ki beszél?

VETRÓ Az neveltség! Így fogjuk ijeszttetni az embereket? (Daisyhez) Beszélj már vele tisztességesen! Mi vagy te? Hamlet apjának szelleme?

POREMBÁ Pszt! Ne zavarja!

DAISY Gyere csak! Gyere közelebb!

KÁLMÁN (körbenéz) Ki az? (A kutya morog, Kálmán ráförméd) Hallgass! (A kutyáról eszébe jut) Daisy?

(Daisy most előrelép.)

KÁLMÁN Te vagy az?

DAISY Látsz engem?

KÁLMÁN Hát. . . Igen. Mondjuk.

DAISY Es milyennek látsz?

KÁLMÁN Homályosnak. Épp csak annyira, hogy fölismerjelek. Mi történt veled?

DAISY Nem azt kérdeztem, hogyan látsz,

hanem azt, hogy milyennek!

KÁLMÁN Semmilyennek. Nem látlak eléggé.

DAISY Próbálgatni visszaemlékezni rám.

KÁLMÁN Jó, ha akarsz. De miért?

DAISY Hogyhogy miért ? Jogom van ezt kérni tőled, nem?

KÁLMÁN Nem, Daisy. Nincs jogod... Ne haragudj, nem akartalak megbántani. Ha kívánod, én szívesen emlékszem rád. Mi van abban ? Csak, tudod, most másfelé jár az eszem. Ne hívjalak meg az asztalunkhoz? Mi az, mért nem válaszolsz? Repülővel jöttél?

POREMBÁ (meglöki Daisyt) Na !

DAISY Csak arra kérlek, próbálgatni visszaemlékezni rám, hogy jobban láss.

KÁLMÁN Hogy vagy?

DAISY Jól. És te?

KÁLMÁN Most volt az esküvőm.

DAISY Igen ? Ne mondd!

KÁLMÁN De mondom. Tudod . . . attól tartottam, valami botrányt fogsz csinálni. Apa mesélte, hogy az ő esküvőjén is botrányt csináltál.

DAISY Szóval apád tudja, hogy mi ketten. . . ?

KÁLMÁN Igen. Elmondtam neki.

DAISY Na és?

KÁLMÁN Nevetett a szokott nevetésével, és azt mondta : „Daisyn mindenkinek át kell esni. A védettséghez szükséges fertőzés.”

DAISY Apád hogy van?

KÁLMÁN Jól, köszönöm.

DAISY És a menyasszonyod apja? KÁLMÁN

Ő is. Most kezdjük ünnepelni az esküvőt.

DAISY Te!

KÁLMÁN Igen?

DAISY Gyere csak közelebb hozzám!

KÁLMÁN (közelebb megy, közben) Ne haragudj, de nagyon boldog vagyok.

(Daisy hirtelen magához rántja és szorítja.)

DAISY Inkább te ne haragudj, Kálmán. De, tudod, itt vagyunk hárman, akik nagyon örülnék, ha a kutyánk lennénk.

KÁLMÁN (nyög) Tessék?

DAISY Kálmán ! Tudod, hogy régen az apád...

KÁLMÁN Hagyd ezt, Daisy! Értsd meg, most volt az esküvőm.

DAISY Számoltál azzal, hogy a feleséged egykor. ?

KÁLMÁN Ne káromog ! Nem érdekel. Vera és én mások vagyunk. Most volt az esküvőnk. . . Engedj vissza.

DAISY Mindjárt mehetsz, ne félj.

KÁLMÁN Ez fáj ! Vigyázz, náthás vagyok, elkapod tőlem. Mit szólsz hozzá? Nincs szerencsém, mi ? Az esküvőmön náthás vagyok.

DAISY Ne tarts semmitől.

(Daisy leveszi az orrát, és Kálmán homlokára helyezi. Poremba és Vetró egyszerre leveszik az orrukat, és Kálmán két orcájára illesztik. A völegény nyöszörög, és lassan négykézlábra ereszkedik Daisy kutyája mellé.)

A násznép és a menyasszony mindaddig né-mán, mereven ültek az asztalnál, most megmozdulnak. Kálmán apja italt tölt a poharakba. Szótlatlanul isznak. Most Vera apja tölt, aztán feláll, felemeli a poharát, az arca ünnepélyes.)

VERA APJA Sok boldogságot a fiatal párnak!

(Isznak. Vera apja leül, várnak. Szünet után Kálmán apja feláll és tölt, emeli a poharat.)

KÁLMÁN APJA Isten éltesse a fiatalokat.

(Isznak. Kálmán apja leül, várnak. Kisvártatva Vera apja tölt, feláll, emeli a poharat.)

VERA APJA Reméljük a legjobbakat.

(Leül, várnak. Kálmán apja áll fel, mire)

KÁLMÁN ANYJA (kezével eltakarja a pohara száját) En már nem kérek. Köszönöm szépen.

KÁLMÁN APJA Mi az, hogy nem kérsz? A fiad esküvőjén ? (Tölt, felemeli a poharát, szólásra nyitja a száját, mire)

VERA Beszéljünk inkább másról.

VERA APJA Mi az, hogy másról? Az esküvődön?

(Kálmán apja felemeli a poharát, és ünnepélyes beszédbe kezd. Amint az első szóra nyitja száját, Vera a kezét a fölére tapasztja, és a közönség — Verával együtt — semmit sem hall, csak a tátogva szavakat formáló örömapát látja. Amikor Vera játékosan elrántja a kezét a föléről, majd rövidesen ismét rátapasztja, beszédfoszlányokat hallani.)

(Kálmán apjának beszédfoszlányai:) Kíváncsian várom, mit eredményez ez a házasságkötés. . .

Talán...

Jóllehet, talán úgy tűnik, de meggyőződésem, hogy...

Szeretném, ha bizonyítanátok, hogy nekem érdemes volt...

(A feleségére mutogat) Ő és én talán néha kicsit.

Nem várom, és nem is várhatom, hogy egy az egyben lemásoljátok. . .

(Vera szüleiére mutat) Talán ők is néha egy kicsit. . .

De kérlek. . .

Ha nem lesztek boldogok, ti nem lesztek boldogok...

Szeretném megköszönni. . .

Boldogok...

Sokat kell. . .

Nektek is sokat kell. . .

Boldogok. . .

Boldogok...

(Vera apja is felemelkedik, közel hajol befogott füllő lányához, és tátogva kiabál: „Hol a férjed?”, ezt addig ismétli, míg leolvasható lesz a szájáról. Ekkor Vera leveszi a kezét a föléől.)

VERA Nem tudom.

KÁLMÁN ANYJA Igazán nem értem. Ki látta utoljára?

VERA APJA Úgy emlékszem, egy kutyával játszott, amikor lemaradt tőlünk.

VERA Igen, Daisy kutyájával.

KÁLMÁN APJA Ezt honnan veszi, kedvesem?
VERA Ó maga mondta nekem: „Na nézd csak, a Daisy kutyája.”
VERA APJA Daisy kutyája itt van? KÁLMÁN APJA Akkor Daisy is a közelben tartózkodhat. Rosszat sejtek.
VERA APJA En is.

(A két apa egymásra néz, és a pillantásváltásból azonnal megértenek mindent.)

VERA APJA A fia is ismerte?
KÁLMÁN APJA Tudomásom szerint... VERA APJA (a lányához fordul) Nos, Vera, szerintem legokosabb lenne felkerekedni.
VERA Menjtek csak. Én itt maradok. Itt valami folyik, amit ti nem érthettek. Ezt nekem kell végigcsinálni.
VERA ANYJA Mi folyik itt?
VERA Szokás szerint azt sem tudjátok, miben vesztek részt.
KÁLMÁN ANYJA Miben veszünk részt? VERA Egy bizonyítási eljárásban.

VERA APJA (körbepillant) Aha. És szabadna tudnom, mi a lényege ennek az eljárásnak?
VERA Elmondhatom, de úgyse értenétek.
KÁLMÁN APJA Azért mégis... Mondja, ebben az eljárásban maga is részt vállalt?
VERA Igen.

KÁLMÁN APJA Tehát valami tréfaszerűség-ről van szó, amit a fiammal megbeszéltek az esküvő előtt, és mi gyanútlanul...
VERA Nem beszéltük meg, ez részemről spontán.

KÁLMÁN ANYJA De mi ez? Miben vagyunk most?
VERA Egy helyzetben. Kálmán elavultnak tartja a házasságot, a családot mint formát, és ezt egy akcióval akarja demonstrálni. Szert tesz egy menyasszonyra — példánkban rám —, részt vállal az esküvői szertartás külsőségeiből, majd — és itt következik a demonstráció — egyszerűen örökre elmegy, ezzel a bizonyítási eljárás befejezést is nyer.

VERA ANYJA Szóval szerinted meggondolta magát.
VERA Tudtam, hogy nem fogod érteni. Kálmán nem olyan. Ő ezt megszervezte, akcióvá tette.
VERA APJA És te ezzel egyetértesz?
VERA Nem. Én csak részt veszek benne mint objektum.

VERA ANYJA Na és most mi lesz?
VERA Az akciónak vége...
VERA APJA Igen...?
VERA En elválok tőle, és újra férjhez megyek, mert én nem tartom elavultnak a házasságot, csak a mai tartalmát és külsőségeit vélem annak.

KÁLMÁN APJA Szóval, most maga indít egy új akciót.
VERA Csodálom, hogy érti.
VERA APJA Es mi a te akciód lényege? VERA Mondtam. Elválok, és ismét férjhez megyek...
KÁLMÁN APJA Kihez?

VERA Kálmánhoz, hogy ezzel újabb demonstráció kezdődjön, ezúttal az enyémm.
KÁLMÁN APJA És ha Kálmán ragaszkodik a függetlenségéhez?

VERA Azt nem hiszem.
KÁLMÁN ANYJA Miért nem?
VERA Mert Kálmán kell nekem.
KÁLMÁN ANYJA Es ha ő mégsem...? VERA (felugrik) Akkor agyonverem.

VERA APJA (felugrik) Na, ebből nekem elég.

VERA ANYJA Mi baj lett hirtelen?
VERA (hátrakiabál a sötétbe) Hol vagy, egyetlenem? (vált) Remélem, nem hallotta. (kelletlenül visszaiül)
VERA ANYJA Nahát, Vera ilyen. Oly következtelen és követhetetlen.

KÁLMÁN APJA Az arcában mongoloid jeleket látok. Mondják, önök hová valósiak?
VERA APJA Én Népszínház utcai vagyok, a feleségem szegedi.

KÁLMÁN APJA (nézegeti Vera anyját) Á, szegedi. Szeged a népek kohója. Es valami közelebbit nem tudna mondani? A délszuleik, az úkapjuk?

VERA APJA Nem tudom. Talán fuvarosok, lakatosok, kubikosok.

KÁLMÁN APJA Szóval kemény plebejusok. (Vera apjához) Azt hiszem, maga jáász. Forduljon csak oldalánézetbe. Ahá. Igen, igen, jáász. A feleségem kun.

VERA APJA Nem. Ők gyárban dolgoztak. Már a munkásmozgalom kezdeteiben részt vettek.

KÁLMÁN APJA Attól még lehettek kunok. (Verát nézi) A menyem az édesanyjára ütött. Az a szilajság, mértéktelen vérmérséklet érezhetően egy függetlenségét mindig óvó nációból fakad. (A feleségére néz) Mi dunántúliak vagyunk. A feleségem derűs, nyugodt. Kicsit szláv. Igazi anya. És én? Én Mátyás korában elmagyarosodott rác vagyok. Valahol vad. (Vera anyjához) Megérttem magát.

VERA ANYJA Engem?
KÁLMÁN APJA Igen, mint kunt. Összepasszolunk. (A saját feleségére és Vera apjára mutat) Maguk ketten könnyen jutnak majd közös nevezőre. A pannon kiegyensúlyozottság és a német precizitás.

VERA APJA Az előbb azt mondta, jáász vagyok.
KÁLMÁN APJA Közben megváltozott a véleményem egy mozdulata miatt. Persze, ha meggondolom, magával nem vagyok tisztában. Nem érzem a hatásrendszerét.

VERA APJA Hogy értsem ezt?
KÁLMÁN ANYJA (rábólint a férjére) Igen, így van. (Méregeti Vera apját)

KÁLMÁN APJA A jelleme gyökerein gondolkodom. Azokon a gyökereken, melyek az emberi lélek mélységeiben és a távoli századok homályában ki nem deríthető, de hatásukban folyton szemlélfelhető nagy törvényekbe kapaszkodnak. Magamban mosolyogva hallgattam az imént az önök kevert származású leányát. Ő nem értheti az én fiamat. Kálmán az én vérem, amolyan szalmazláng. Gyorsan lobban új döntésre, és könnyen hamvad tunyaságba. Gyorsan elhatározta, hogy megnősül, s most éppen kételyekkel küszködik valahol, ki tudja, hol.

VERA APJA Igen? (a lányához) Én figyelmeztettelek. „Osztyála elragadta tőlem”, mondja a költő:

KÁLMÁN APJA Miről beszél?
VERA APJA Magáról. És magában a völegényről, a neobaloldali és ojobboldali burzsoá csemetékről. Akiknek Vera az uszályába került.

VERA Én?
VERA APJA Mondd, minek vagy te az objektuma? Milyen akciónak?
VERA Nem emlékszem.

KÁLMÁN APJA Maga mégiscsak jáász lesz. Dohogó jáász. Kíváncsi vagyok az unokáimra. Micsoda keveredés lesznek. (Verához) Szüljön nekünk unokákat.

VERA ANYJA A férje nélkül? Ez már sok! Ki látott még ilyen esküvőt?

VERA (erre kapja jel a fejét) Ugye?! Különös. „Ki látott még ilyen esküvőt?” Nahát, ez kedves Kálmántól. Miattam marad távol. Én követeltem tőle, hogy mi ketten legyünk másnyelvenek, ne olyanok, mint a többiek, és ő most így próbál a kedvemre tenni. Igen, igen! Elmaradása gyengéd nászajándék. (A levegőbe) Köszönöm, köszönöm! Ki látott még ilyen esküvőt?! (A szülőkhöz) Igen, legyen ez az ünnepség ilyen. Völegény nélküli. Ez az én ünnepségem. Máris jól érzem magam. Persze ti nem. Ugye? Remek! Hát menjetek innen, én egyedül is meglezsek. (Meglátja a kutya társaságában közeledő Kálmánt) Mégis jön. Mégis? Akkor meg minek? Kálmán, menj el! Jól vagyunk itt. Majd máshol találkozunk, kedvesem... (Elnémul, mert észreveszi, hogy a völegény négyorrú. A szülők is döbbenetben néznek.) Ez nem jó, Kálmán, ez nem tetszik nekem. Miért hozod a kutyát is? De ronda vagy! Más nem jutott az eszedbe? Mintha kinodban találtad volna ki.

KÁLMÁN ANYJA Mit csináltál magaddal?
KÁLMÁN Ne kiabáljatok, fáj a fejem. VERA Mi ez? Farsang? Álarc? Gyere csak.

(Magához rántja, átöleli Kálmánt, ahogyan Daisy tette az imént, az egyik kezével végigtapogatja az arcát, aztán ellöki) Nem. Valódi arc. Ezt hogy csináltad? Miért csináltad?

KÁLMÁN ANYJA Fáj?
(Kálmán megtapogatja az orrait. Anyja tükröt nyújt neki, azt megragadja, és nézi magát benne.)

KÁLMÁN Aha. (Leül) Tehát ezt csinálták velem. (Rápillant Verára, aztán gyorsan háttal fordít szégyenkezve. A továbbiakban így marad.)

VERA ANYJA Mit mondtott?
KÁLMÁN APJA Hogy ezt csinálták vele.
KÁLMÁN ANYJA Kik? (Eszébe ötlük egy megoldás, rémületében a szájához kapja a kezét, a szeme elkerekedik)

VERA ANYJA (idegesen) Kik, kik, kik?
KÁLMÁN APJA (súlylyal) Igen. Nem vitás.
VERA ANYJA Kik, kik?
KÁLMÁN APJA Ók. (A háta mögé bökdös a hüvelykujjával) Hát ÓK.

(Erre mindenkinek fölremlik valami, bólogatnak. Vera nem.)

VERA Kik azok az ók?
VERA APJA Ez nem neked való téma. VERA Menjek lefeküdni?
KÁLMÁN APJA Minden világos. Nyugodjána meg, ami történt, miattam történt. ÓK nem tréfálnak.

VERA APJA Honnan tudhatták meg, hogy az én lányom esküszik? Ezek már sosem hagynak békén?
KÁLMÁN APJA Tudhattam volna, készülhettem volna.

KÁLMÁN ANYJA Ja, ÓK! Már megint? VERA APJA Az utóbbi időben óvatlan voltam. Csalóka békehangulatba ringattam magam.
VERA ANYJA Megmondtam, hogy vigyázz. Hányszor megmondtam. De hányszor! KÁLMÁN APJA Most nagyon észnél kell lenni.

VERA APJA Elaltatták az éberségemet.

KÁLMÁN APJA Így belefutni a csapdájukba!
VERA Miről van szó? Magyarázatot követelek!

(Rá se hederítenek.)

KÁLMÁN APJA De miért tehatték?
VERA APJA Mi volt a céljuk vele? KÁLMÁN APJA *(szigorúan ránéz)* Kérem,
ne szóljon közbe. Zavar, nem látja?

VERA APJA *(rá se néz, leinti)* Hagyjon gondolkodni.

KÁLMÁN APJA Már ne is haragudjon, maga ezt nem értheti. Itt rólam van szó. Sajnos.
VERA APJA Sose vádolja magát. Legyen nyugodt, ezt ők énellem tervelték ki.
KÁLMÁN APJA Mit képzelsz magáról, kicsoda maga? Hát vak maga? Kinek a fia ül itt négy orral

VERA APJA *(részyéttel néz Kálmán apjára)* Látszik, hogy nem ismeri a pillanatnyi helyzetet. Hát ilyen együgyűnek gondolja őket? Közvetve támadnak mindíg. Békeidőben pláne. Kompromittálni a vejemet. Nem is rossz ötlet. . .

VERA Mi az? Mi baj? Mi van?

VERA ANYJA Ne zavard őket, élet-halálról van szó.

KÁLMÁN APJA Hogy kéne ezt kivédeni?
VERA APJA Hogy lehetne kivédeni ezt?

*(Szünet, csend, gondolkodás.
Kálmán lassan visszafordul. Kicsit, egészen picit előredől a két örömapa felé.)*

KÁLMÁN Valami baj van?
KÁLMÁN ANYJA Tessék, Kálmán?
KÁLMÁN *(a torkát köszörülve)* Valami nagy baj van? *(Az ajkait nyalogatja, halkán csámcsog, mintha izlelgetne valamit.)* Ennyire félték?

KÁLMÁN APJA *(felrezzsen)* Hogy? KÁLMÁN *(szímatol)* Csak... úgy érzem... félték. Valami savanyú. . .

VERA APJA Hogy félek-e? Jó kérdés.
KÁLMÁN APJA Hogyne félnék? Veszélyben forgok.

VERA APJA Bajban vagyok, kedves Kálmán. Nagyon nagy bajban.

KÁLMÁN Igen? Na, akkor én. . . *(felugrik, majd lassan megtapogatja az orrait)*

VERA *(önkéntelenül, undorral)* Jaj!

KÁLMÁN *(eltakarja az orrait)* Ne nézz!
VERA Jaj, jaj, jaj. Tudod, mit áldottam az éjjel?

KÁLMÁN Tudom. Hogy egy nagy barna kutya odalépett hozzád, kinyitotta a száját, és óvatosan a két fogsora közé vette a derekadat. Vagyis a csípődet. De nem harapott, csak éppen nem eresztett el. Tartott.

VERA Honnan tudod?

KÁLMÁN Nem is tudom. Szép kis előjel egy ilyen álom esküvő előtt.

VERA Honnan tudod? Még senkinek se mondtam.

KÁLMÁN Tudom és kész. *(Az orrokat fogdosva)* A legokosabb, ha elmegyek, és leoperáltatom. Egyszerű plasztikai műtét vagy mi. *(Az apákhoz)* Mondjátok, ti ennyire félték?

KÁLMÁN APJA Itt maradsz.

VERA APJA És ha ŐK éppen azt akarják, hogy orvoshoz menjen? Keresztül kell húzni a számításait.

KÁLMÁN Kik azok az ŐK? Na, mindjárt jövök, Vera. Várj meg! *(Eliszkolna, de a két apa elkapja)*

KÁLMÁN APJA *(a fia karját csavarva)* Engem nem fogsz bajba keverni. Érted?

VERA APJA Magát? Engem kever bajba. Mi maga? Szimpla nyugdíjas. Az én ellenségeim befolyásos személyiségek.

KÁLMÁN APJA Gyomorbajos vagyok, reumám van, kitelepített voltam, priuszom van... Soroljam tovább?

KÁLMÁN Rossz szagod van, menj innen! *(Szünet után, türelmetlenül)* Nem OK voltak, hanem Daisy volt.

VERA APJA Ugyan, Daisy...!

KÁLMÁN APJA *(int neki, hogy majd ő)* Lehet veled komolyan beszélni, fiam?... Nézd. Te nem lehetsz tisztában bizonyos dolgokkal. A játék nem babra megy, ezt jól védés az eszedbe. Itt komolyabb erők munkáinak, mint azt bölcselemetek gondolni képes.

KÁLMÁN Jó, jó, menj egy kicsit távolabb. Ne haragudj, a szagod megzavar.

(Kálmán apja desodor sprayt vesz elő, befújja magát.)

KÁLMÁN *(közben)* Hidd el, apa, Daisy volt.

KÁLMÁN APJA *(kész a szagtalánítással)* Így jobb?

KÁLMÁN Jobb. Bár most egy kisüzemet értek.

KÁLMÁN APJA Mit?

KÁLMÁN Nem tudom. Nem fontos.

KÁLMÁN APJA Nos, azt mondd, Daisy volt. Jó, elhiszem, hogy ezt hiszed. De jobb, ha tölem tudod meg: ha Daisy volt, akkor sem Daisy volt. Érted?

VERA Hanem ki?

VERA APJA Ne akard, hogy neveket mondjak.

KÁLMÁN APJA Maga csak ne mondjon, ha én sem mondom.

VERA APJA Persze, persze. De tudja mit? Beszéljen a fiának a titokról.

KÁLMÁN APJA *(gondolkozik)* Miről? Ja, igen, a titokról. Fiam, az életnek titka van.

KÁLMÁN ANYJA Most figyelj, Kálmán!

KÁLMÁN APJA Sőt, továbbmegyek, az életnek titkai vannak. Sohasem egyértelmű. Ez nem azt jelenti, hogy mély értelmű, hanem, hogy több értelmű, tehát most én a mennyiségi vonatkozásokra szeretném felhívni a figyelmedet. Minden mögött hátsó szándék lappang, a dolgok értelmét ez sokszorozza meg. *(A feleségéhez)* Drágám, ki tudsz ragadni egyetlen egyértelmű mozzanatot az életünkből?

KÁLMÁN ANYJA Hát amikor börtönben voltál. Te bent, én kint, nélküled.

KÁLMÁN APJA Látszólag ellentmond nekem, de még ezzel sem hoztál zavarba. Sőt, megköszönöm, mert egyenesen jó példa. Hát akkor legyen ez a kiindulópontunk, Kálmán. Adódnak helyzetek, mikor az élet látszatra egyszerűvé válik. Például engem leültetnek, neked meg orrokat ragasztanak az arcodra. Hát ezekre igazán nem lehet azt mondani, hogy nem nyílt színvallásai a sorsnak. *(Felémelt mutatóujjával egyszer belesuhint a levegőbe)* Látszólag! Ilyenkor csábítóan merül fel néhány együgyű megoldás. Kegyelmi kérény, perújrafelvétel, fellebbezés, a te esetében: orvoshoz rohanni operációra, mert tettszeni akarsz ifjú hitvesednek. De ezek a helyzetek csak külszínre egyszerűek, Kálmán. Az élet hátsó szándékai ilyenkor sem szüntetik be munkálataikat, csak a látóhatár szélére vonulnak, egyedül az éles szemnek mutatkoznak. Nos, az én szemem éles. Megéledett, tudniillik.

VERA APJA *(is odahajol Kálmánhoz)* Az ember csendesesen ül, nem ugrál, egyszer csak kiengedik. A vártnál előbb. En halálos ítélet után egy hónapig ültem, majd kiengedtek, és igazgató lettem másnap. Tehát a nyugalom jutalomban részesül. Maradni kell. Aki feltette, majd le is veszi idővel ezeket az orrokat.

KÁLMÁN De hát miért?

(Az örömapák felháborodása teljes.)

KÁLMÁN APJA Na, ez az! Ez Az. Mindent, csak ezt ne! En csak itt. . . erre te. . . !
VERA APJA Nyugalom. *(Kálmánhoz)* Az iménti szót most nem szabad kiejtenie. Éppen ez a dolog lényege. Ne higgye, hogy mi olyan buták vagyunk, ha megkérhetem.

KÁLMÁN APJA Hogy miért? Mert ez ilyen.

Ez így megy. És több szót ne halljak erről.

KÁLMÁN De hát miért?

KÁLMÁN APJA Te porszem az értelem szében! Mert így van.

KÁLMÁN Olyan furcsát érzek.

(A kutya nyüszít.)

KÁLMÁN Ide gyere!

(A kutya odamegy hozzá, Kálmán leguggol, simogatja, majd négykézlábra ereszkedik. A három kísértet kilépked a félhomályból. Elöl Daisy, kétoldalt, mint testőrök, a két lódenkabátos a virágcsokrokkal.)

DAISY Eredj, kiskutyám, fogd meg őket. Fogd meg! Legyél jó, fogd meg! VERA *(odaguggol Kálmán mellé)* Te!

(Kálmán elfordul, de Vera a két tenyere köze szorítja, és maga felé fordítja a férje arcát.)

VERA Te! Nekem eszembe jutott valami.
KÁLMÁN Tűnj el innen, de nagyon gyorsan!
VERA Ide hallgass! Lényegbevágó, amit mondani akarok.

KÁLMÁN Mész innen, te hülye?! *(rámordul)*

VERA Arra gondoltam: sebjaj. Mit sebjaj! Ez az igazi. Hiszen mindíg is erre vártam. Látod, hogyan bálnak veled ezek? Téged ezek úgyse értenek. Aki megért, az csak én lehetek. Figyelj jól. Szép vagy, mert más vagy, mint a többiek. *(erőt vesz magán)* Gyere, megcsókollak. Gyere! Egy négyorrtú senki sem fog megérteni, mert gyönyörű vagy, Ady Endre vagy, zseni. Enyém vagy. *(átöleli, ringatja, Kálmán ki akarja tépni magát, dulakodnak)* Ugye, tudsz valamit, amit senki se, és azt megosztod velem, és csak ketten fogjuk tudni, és ezért egy új magatartás két letéteményese leszünk, és idővel penetrálni fogunk, és hatásunk egyre terjed, és a korszerűség kiválasztottjai leszünk, fejedelmek. Ilyennek szeretlek, így szeretlek, győzz meg valamiről, én máris meg vagyok győződve rólad, kezd el már, kezdjed, figyellek, tudlak követni, bármit mondsz, követelek, szeretlek. . .

(Kálmán kiszabadítja magát, felugrik, elfut tőle, aztán megáll, visszafordul, addigra Vera már felállt, és magasztos arccal várakozik.)

VERA Kezdjed!

(Kálmán odamegy hozzá, hátulról átöleli, és a hajába temeti az arcát.)

VERA Nos? Mi törTénik? KÁLMÁN Még nem tudom. Ez sok.

VERA Mégis.
KÁLMÁN Nem tudom, mondtam már ! Nem pontos. Csak érzem.
DAISY (hátról) Ez az! Fogd meg, hozd vissza! Hozd vissza, Kálmán!
KÁLMÁN (halkan) Jaj !
VERA Mi van?
KÁLMÁN Te Vera, én nem nagyon tudom, inkább érzem.
VERA Mit érzel? Kommunikálj már !

(Kálmán szagolhatja Verát, a kutya is.)

KÁLMÁN Zavaros. Zavar. Zavaros. Zavart.
(Az arca eltorzul, morog. A kutya is.)
KÁLMÁN Píritós. Píritós szagát érzem.
VERA (csalódottan) Igen?
KÁLMÁN Igen.

VERA (hidegen) Szóval píritóst. Látod, ez nagyszerű. És ? (a lábával dobol) KÁLMÁN És poloskairót. Hogy is hívják? VERA DDT. KÁLMÁN DDT. Igen. Levegőtlen. Áporodott. VERA Micsoda?

KÁLMÁN Verejték. Rádásul verejték. (egyre szimatol) Ez a tiéd. Ez nem. Ez az enyém. Igen, az enyém, csak nem ott a píritósnál. (boldogan) Vera, az én verejtékemet érzem rajtad. De szép! (szorosán öleli)

VERA (fészkelődik) Bolond vagy?

KÁLMÁN Várj csak, várj csak... (szimatol) Nem tudom elválasztani. Ez a nehéz. Elválasztani. Van egy jelleg, tudod? Na nem. Várj csak. . .

VERA Ne, Kálmán ! Mindenki minket néz.

KÁLMÁN Ne törődj vele!

VERA Én nem is. . . Csak töled félek. . . (a kíváncsisága fölülkerekedik) És?... Es milyen ?

KÁLMÁN Szédítő, mert hullámzó. Kavargok. És zuhanok beléd. Mint egy kútba. Nehéz őket egymástól elválasztani. . . Ezt nem tudom elmondani. Képtelenség. Azért néha van képe is. Sokszor. Áporodott. Az egyik biztosan áporodott. Elhasznált levegőjű szoba. Kicsi szoba.

VERA Én?

KÁLMÁN Rajtad. A levegőjéből. És verejték.

Píritós szaga. Ez együtt. Sok minden. . .

Valaki kenyeret pirít egy kis szobában, egy elhasznált levegőjű helyiségben, benned.

VERA Mi?

KÁLMÁN És DDT. Poloskától kell tartani ott. És te izzadsz. Jelleged van. Benned. Nem, mit beszélek! Rajtad. Nem is tudom. Minden.

VERA Jól van, elég volt. (Kiszakítja magát, leül az asztalhoz. Kálmán utánamegy, megáll néhány lépésnyire. Enyhén meggömbített testtel hajol Vera felé. Nem szimatol, csak fel-tűnően figyel. Vera hátrapillantgat, érthetően zavarja a helyzet. Később a szülőkhöz fordul)

VERA Meddig maradtam itt?

VERA APJA Felőlem mehetünk, de mit kezdünk vele?

VERA ANYJA Furcsán viselkedik a férjed.

VERA (nem mer hátranézni) Mit csinál éppen?

VERA ANYJA Néz.

VERA Engem?

VERA ANYJA Téged.

VERA (idegesen, nevetgélve) Úgy látszik, én vagyok a kedvence.

VERA ANYJA Na hallod!

KÁLMÁN Vera !

VERA (meg se fordul) Tudom: kicsi szoba,

DDT. (Hirtelen meglátja Vetrót, aki szemben vele, az örömszülők háta mögül integet neki. Megdermed)

KÁLMÁN (közelebb megy Verához) Vera, se-gíts egy kicsit. Nem akarom érezni.

VERA (automatikusan, mert közben Vetrót nézi, aki furán, kitarítva integet) Mit? (És máris az anyjához) Anya!

VERA ANYJA Mi az?

VERA Megkérhetlek valamire? Fordulj meg, azt hiszem, itt van a régi albérlőnk.

(Az örömszülők egyszerre megfordulnak, majd vissza.)

VERA APJA Vera, nagyon kérlek, hagyd a morbid vicceidet. A Vetró Béla már régen nincs köztünk. Meghalt szegény, én földel-tettem el.

VERA (Vetrót nézve ismétli meg) Nincs köztünk.

VERA APJA (Kálmán apjához) Van egy javaslatom. Ha zsebkendő borítanánk az orraira, mintha a foga fájna, el tudnánk vinni innen.

KÁLMÁN APJA Hova?

VERA APJA Hát magukhoz.

KÁLMÁN APJA Az hiányozna ! Most már a maguk fia is.

VERA APJA Hozzánk nem jöhet. ŐK éppen ezt akarják, gondolkozzon!

KÁLMÁN APJA Szerintem azt akarják, hogy nálunk legyen, de mindegy.

VERA APJA Tehát ne dőlünk be a provokációnak?

KÁLMÁN APJA Valahogy úgy. Várjuk be itt a végét.

VERA APJA Egyetérték.

KÁLMÁN APJA Vajon jó lesz-e a vége?

VERA APJA Valahogy mindig volt. Mindig fordulatot vettek az ügyek végül. Nem?

KÁLMÁN APJA Úgy van. Várjuk meg itt a döntést.

VERA APJA De most már igazán összetegződhetnének.

KÁLMÁN APJA Természetesen. Szervusz.

VERA APJA Szervusz.

(Elhallgatnak. Mintha nyitott szemmel napoznának, úgy bámulnak a levegőbe mindig, ha nincsenek játékbán. Vetró kitarítva integet Vetrónak, aki meredten nézi, és megismétli.)

VERA Szóval nincs köztünk. (Fenyegető hirtelenséggel hátrafordul Kálmánhoz) Ide figyelj, drágám. . .

KÁLMÁN Te! Ez nem akárm! Ez nem akárm, ez. . . (lehunyja a szemét, szaporán liheg)

VERA Nézd, kedvesem, tudom, mire megy ki a játék. En felajánlottam, hogy mindent elmondok neked, az összes ügyemet és a többi. Magamtól ajánlottam fel, hangsúlyozom. Felajánlottam továbbá, hogy nézz a számba. Nemde ? Nem szégyelltem a röntgenfelvételemet a csontjaimról. Ugye? Nahát. Viszont vedd tudomásul, ezek lezárt ügyek, nincsen jogod nélkülüm nyomozgatni a múltamban. Kérdezz bármit, válaszolok és pássz. Ne éld itt nekem bele magad a... (a kezével integet, mert hirtelenében nem jut eszébe a szó) . . . a dolgokba. Mert nem lesz jó vége ennek a píritós kenyérnek, annyit mondok. (Rápillant Vetróra, majd visszafordul Kálmán felé)

KÁLMÁN Igen, píritós kenyér. És most már biztos, hogy több verejték. Több a soknál. De már alakul. Kezdem elválasztani. Az elhasznált levegő csereviszonyban az ágyne-művel. Az ágynemű lucskaival.

VERA (felugrik, fenyegetően) Kálmán !

KÁLMÁN Miért nem nyitottál ablakot?

VERA Mert beláttak volna a szomszédok, te szerencsétlen. Hagyd abba ! Meg tél is volt. KÁLMÁN Nem tudom. (Közelebb lép Verához, szimatol) Píritós kenyeret ettek az ágyban. Hallom, hogyan ropog.

VERA Dehogyan hallod! Ez évekkkel ezelőtt volt. És teát is ittunk. Azt nem érzed?

KÁLMÁN De igen. Most, hogy mondd. . . Planta tea.

VERA Ittam én már életemben mindenféle teát, mjért érzed éppen azt a plantát?

KÁLMÁN Nem is tudom. Mert az van együtt az áporodott levegővel, a píritóssal és a gyűrött lepedővel.

VERA Meg a DDT-vel, mi?

KÁLMÁN Hát nem volt DDT?

VERA De volt az is. Ügyes vagy.

KÁLMÁN Miért nem szellőztettetek azzal az izzadt férfival?

VERA Mert Vetró mindig égette a villanyt. Félt. Meg tél is volt.

KÁLMÁN Mindig égette a villanyt ? Akkor látott is közben.

VERA Ha behunyta a szemét, nem látott. KÁLMÁN Behunyta a szemét. . .

VERA Ez már beteges. Ide figyelj, te sem vagy érintetlen, itt van például az a családi bútor-darab, az a Daisy. Szolgálj magadnak inkább magadat, jó ?

KÁLMÁN De te nem érzed. En viszont igen.

(Közelebb nyomul, Vera menekül előle)

VERA Hogyan? A szagról? Milliószer mos-dóttam azóta.

KÁLMÁN Nem tudom. Van. És egyre több van, és egyre inkább csoportosítható, és egyre inkább elborít, szédülök és fáj a fejem. És jellege van, nagyon érzem. Erezlek.

VERA Jó, de ne így. Én nem ez vagyok. Ez csak a bőröm. (rájön) Igen, a bőröm. (Megáll, Kálmán megragadja, szagolhatja. Vera, Kálmán vállá fölött Vetrót nézi)

VERA Hogy is van ez? A bőröm biztosan megőrzi. A faggyúmirigyek. Próbáld mást érezni! Van rajtám mindenféle. Annyi minden. Keres valami megnyugtatót. Valami régít, halványabbat. Mikor gyerek voltam... Figyelj ! Voltam a Velencei-tónál kis-koromban, sokat fürödtem. Milyen szaga van a víznek?

KÁLMÁN Nem tudom.

VERA Az úttörőtáborban tüzet gyújtottunk szombat esténként.

KÁLMÁN Jó nedves fával.

VERA Nem. A nedves fa máshol égett.

KÁLMÁN Nem tudok sokáig... Gyorsan fáradok. Keverednek. Igen, a nedves fa. . .

VERA Hagyd már azt a nedves fát!

(Kálmán ellöki, Vera gyorsan visszaül az asztalhoz.)

VERA Na látod. Megint bántod magad. Vet-ró csak nedves fát tudott szerezni, még a píritósnak is füstíze volt. Mit csináljunk? Na. Így esett. (a merev arcú, merev tartású szülőkhöz, akik úgy ülnek, mint a bábuk) Egy halott ember egykori szagát kéri számon rajtam. Jópofa. Az az ember már nincsen, a szaga még ott van rajtam — ezt érzi. Kicsit undorító, nem ? Egyszer régen kenyeret píritottak egy szobában — szerinte azóta is kenyeret píritanak megállás nélkül. Jópofa, mi? Hát ebbe bele fog hibbanni.

KÁLMÁN ANYJA (átnyúl az asztalon, és

részvétellel megszorítja a menyé kezét) Szegény Vera.

VERA Es hol pirítják azt a kenyeret? Az én bőrömön. Amit mostanáig tettem, azt szerinte mindörökké csinálni fogom. Amit velem csináltak, azóta is folyton-folyvást csinálják velem. *(hátrakiált Kálmánnak)* Minden egyszerre van, mi ? Te hülye ! Hát mi vagyok én, múzeum? Szagos vitrinek, mi ?

KÁLMÁN Nem tudom, ne kiabálj.

KÁLMÁN ANYJA Szegény Vera. És most mi lesz?

VERA Hát én még ilyet nem láttam. Azt, hogy a bőrömön kenyeret pirítanak, meg hogy poloskairtót szórtak szét a pórusaim között, elfogadom, tegyük fel, így van, ha érzi. *(hátrakiáltva Kálmánnak)* De mi lesz? Mit fognak pirítani rajtam, és rám szórní majd, azt nem tudod, ugye? Hát te lettél volna az, te szörnyeteg. Veled együtt éltem volna, feküdtem volna ágyeműben, együtt készítettünk volna szagos ételeket, ha nem maradsz ott egy régiségboltban.

KÁLMÁN Ne kiabálj, fáj a fejem.

VERA Ilyen adottságok, ilyen rendkívüli ábrázat, és csak erre tudja használni ! *(hátrakiált)* Maradsz a helyeden! Itt nem fogsz szaglászni!

KÁLMÁN Utálom a szagodat.

VERA Hála istennek. Az a kutya okosabb nála, az legalább nem tudja szétválasztani meg újra összerakni, csak érzi, és kész.

KÁLMÁN APJA Szegény Vera.

(Zene zendül, a „Csak tavasz ne jönne sohasem” című Lantos Olivér-tangó zenéje.)

KÁLMÁN ANYJA Jól indul ez a házasság, mondhatom.

VERA APJA De hát mit tudnak fölmutatni egymásnak? Öngyilkos albérlők és hazajáró díszidensek szagát. Táncoljunk, hadd lássanak valamit. Szabad?

(Felállnak, s míg a tánchelyhez mennek, Vera hátrakiált.)

VERA Marad a helyén ! Üi! Jó kutya. Üi! *(az örömszüilökre nézve)* Na végre valami. Legalább táncolnak az esküvőmön.

(A tánc végeztével a két pár mozdulatlanán merevedik. Vera tapsol, majd csend lesz.)

DAISY Béla!

VETRÓ *(megrezzen)* Itt vagyok.

(Daisy és Poremba előrejönnek)

POREMBÁ *(Vetróhoz)* Nos, elégedett magával?

VETRÓ Fene tudja. Mindenesetre igyekeztem.
DAISY Igyekeztél ? Mulyán álltál, és integetél, mintha nem is a halálon túlról adtál volna életjelt. Integet. Mint a Vidám Parkban a kisfiúk a mamájuknak, a szellemvasút napfényre gördülő kocsjából, egy vacak háborzongásos utazás után : „Itt vagyok, nagyon bátor voltam, pedig csontvázakat is láttam. Majd mesélek, huhu!”

VETRÓ Tudsz jobbat? Nem kenyerem a hátszavadászat. Különbem sem azért vagyunk itt, hogy ijesztgessük őket.

DAISY Jelentéktelen ember jelentéktelen emlékeket ébreszt — ez a véleményem.

POREMBÁ Az enyém ez az, hogy ön még nem futotta ki a formáját. Ez a szexuális szál még tartogathat meglepetéseket. Csak az a fontos, hogy Kálmán is tartani tudja a szintet.

VETRÓ Sajnos, gyakran fárad. Az élők a szagokba fásulnak bele a leghamarabb.

DAISY *(Verát kerülgetve)* Ez a kis nő lehengette.

POREMBÁ Még új a dolog, be kell jártni.

(Daisyhez) Félted még a fiút?

DAISY Most már inkább magamat félttem.

VETRÓ Mitől félhet egy halott?

DAISY *(Kálmánt nézve)* Tőle. Látod, megmozdult. Kezdi megint.

VETRÓ *(ijedten)* Igen, látom. A legjobb lenne...

POREMBÁ *(félelemmel nézi Kálmánt)* Nincs legjobb. Most már mi is rugóra járunk, ez akkor idéz meg minket, amikor akar. Hívjon - jövünk.

VETRÓ Meddig tart ez?

DAISY Hallottad, mit mondtak az örömapák : „Amíg ŐK másként nem döntenek.”

(A három kísértet összebújik.)

VETRÓ Ne gyere te is az ŐK-kel. Tudod jól, hogy ezt az egészet mi csináltuk. Hát nem emlékszel ? Mi találtuk ki.

POREMBÁ De már nem tartjuk kézben. *(Kálmánra)* Ő dönt mindenről.

VETRÓ Ó?

POREMBÁ Ő.

DAISY Mi indítottuk meg, én voltam, én csináltam, én voltam az 0, az ŐK mi voltunk...

POREMBÁ Már tőle függ. O az.

DAISY Ő?

POREMBÁ Ő.

DAISY Jaj, megmozdult. Kezdi. Jól van, Kálmán ! Fogd meg ! Hozd vissza ! Vigyél miniket vissza! Fogd meg! Mindegy, csak történjen valami, ne maradjon így! Nem akarok félni tőled. Fogd meg, fogd meg!

(Kálmán szimatolgat a levegőben, ásít, aztán odamegy a két táncosparhoz, akik jöttére meg-elevenednek. A négyorrú Vera anyját szolgaltatja.)

KÁLMÁN Tudja, hogy maga szép? Mit használ?

VERA ANYJA *(nevetgélve)* Hát. . . Sanoárt és Fabulon krémet. A hajamra lakkot, mert ma esküvő volt. Az orromra leheletnyi púdert. Max Factor.

KÁLMÁN Úgy értem : milyen tintát használ?

VERA ANYJA Amilyen a kezem ügyébe kerül. Többnyire golyóstollat. De írtam én már mindenfélével. Lány koromban citromlével titkos levelet, amin csak tűz fölé tartva rajzolódta ki a betűk. Ő, a lány korom! Rengeteget nélkülöztünk, de én ennek ellenére sokat nevettem.

KÁLMÁN Min nevetett?

VERA ANYJA Hát... Ezen-azon, ami jött.

Katonák jöttek-mentek, bombáztak, aztán egy nap a férjem beállított egy puskával. . .

VERA APJA *(rászól)* Szívem!

VERA ANYJA Nem érez rajtam benzinszagot?

KÁLMÁN De, határozottan.

VERA ANYJA Tudja, benzinben mostam éppen a piszkos ruhákat a konyhában, amikor beállított a férjem. Éppen hátra akartam szólni, hogy most nehogy rágyújtson, mert hát a benzingőz robban, ugye, amikor látom, hogy puskával van.

VERA APJA Szívem!

VERA ANYJA Nem, nem, elmondom neki.

Ezt el kell mondanom. Én tudniillik akkor

nagyon rossz véleményt formáltam a férjemről. Arra gondoltam, fölösleges hetvenkedés mindaz, amit ő csinál. En a lavór fölé görnyedve töltöm a drága időmet, rettegek egy robbanástól, még attól is, hogy rágyújthat, erre ő egy fegyvert hoz haza, ami szikrát vethet, nem beszélve a torkollattűzről. Képzheti a félelmet, amiben állandóan éltem. Aztán olajat követelt, hogy beolajozza azt a puskát. Mikor is volt ez? Nem emlékszem pontosan. . .

VERA APJA Képzeld, szívem. Verd ki ezt a fejedből.

VERA ANYJA De mikor határozottan emlékszem. Be is olajoztad a csövet. Csak úgy csillogott a konyhában.

VERA APJA Lehetetlen. Mikor volt ez? Hallottak voltak az utcán? Mi volt rajtam akkor?

VERA ANYJA Télikabát.

VERA APJA Most már emlékszem. Ez karácsony napja volt. Te benzinben mostál a konyhában, én pedig egy játékpuskát vettem Verának, mert nem akart babákkal játszani, gondoltam, veszek egy dugópuskát neki, részszüljön fiús nevelésben, ha arra van kedve. Mindig fiút szerettünk volna ügyis.

VERA ANYJA Csakugyan ? Az játék volt? Na és az olajat honnan veszem? Azt a fénylő csövet?

VERA APJA Sejttem már azt is. Emlékszel, mikor én öt éve a szívemmel kórházba kerültem, te lementél anyáddal Siófokra nyaralni. Egy kis sértődés volt is bennem emiatt.

VERA ANYJA De hát te erőltetted azt a nyaralást, mondtad, hogy kimerült vagyok, jót tenné...

VERA APJA Igazad van, szívem, de tudod, milyen az ember. Szóval, én a kórházban gyakran elképzelttem, hogyan napozhattok ti ott a megnyugtató víz partján. Mellette ott van az a fonott strandszatyrod, a nap kíméletlenül perzsel, a bőröd szárad, pirul, égni kezd. Előbb-utóbb a napolajhoz kell folyamodnod, nem ? No és itt érnék a lényeghez. Te előveszed fonott szatyrodból az olajat, beledörzsölöd a homlokod, orrod, melled pórusaiba, és egy idő elteltével a karod is sorra kerül. Így van? Tehát előrenyújtod a karodat a verőfényben, és olajréteggel borítod. Érted?

VERA ANYJA Mit?

VERA APJA Kinyújtott karod puskacsőhöz hasonlít. Olajozott fegyvercsőhöz. Ezt kevered össze azzal a karácsonnyal, amikor én egy játékpuskával tértem haza, amikor te benzinnel mostál.

VERA ANYJA Gondolod?

VERA APJA Száz százalék. Látod ? Ilyen az emlékek természete. Összemosódnak. Koholt sérelmekkel traktárod szegény vejedet.

VERA ANYJA Ó ! *(Kálmánhoz)* Látja, milyen vagyok? Elnézést kérek. Valahogy úgy emlékeztem, hogy nekem sok szomorúságban volt részem, sokszor kellett félnem, álmatlan éjszakáim voltak. . . De most megzavarodtam ettől.

VERA APJA Felejtse el ezeket a rémképeket, szívem. Napozz csak nyugodtan a megnyugtató víz partján, és ne emlékezzessen puskacsőre a napolaj, a bőröd öre. *(Átkarolja a feleségét. Az asszony mosolyogva a férfi vállára hajítja a fejét.)*

VERA ANYJA Látod, milyen buta vagyok? Ne haragudj. Haragszol ?

VERA APJA Nem.

(Kálmán szagolhatja őket)

KÁLMÁN *(Vera anyjához)* Engedje meg, hogy közelebb menjek. Maga vonz engem. VERA ANYJA Ó! *(Névet)*

KÁLMÁN Tudja, annyi minden keveredik magában, és mégis meghitt úgy, ahogy van. Csak ezek a tinták, a kék szagokkal...

VERA ANYJA Mit csináljunk? Írogattam is. KÁLMÁN Költeményeket?

VERA ANYJA Nem. Összeveissza. Kérvényt, beadványt és így tovább. Ami adódott.

KÁLMÁN Nem táncolunk?

VERA ANYJA Ne haragudjon, de maga olyan csúnya, meg aztán a vóm is. És a férjemre való tekintettel sem tehetem.

KÁLMÁN *(szimatol)* Igaza van, miket beszélek! Ez a felkérés csak úgy kibukott a számon, de, tudja, a szagától legszívesebben táncra perdülnék magával. Annyi érintés, fogás, kulcsolás van magán.

VERA ANYJA Hát. . . ilyen az élet.

KÁLMÁN A jelleg, tudja, nagyon érzem a típusát. Maga megnyerő, csak ezek a tinták... ! Miért zavarnak ezek a tinták? Magában rengeteg humor van, csupa nedvesség, kedvesség. Szeretek magával lenni. Csak sokat kávézik. *(Vera apját is megszagolja)* A férjével együtt. Biztosan megfészített tempóban élnek. De ha már itt tartunk. . .

(Közben Poremba odaállt Vera anyja mellé. Az asszonyt megdöbbeníti a látvány. Kálmán észreveszi a rémületet.)

KÁLMÁN Mit néz?

VERA ANYJA *(a férjéhez fordul)* Te is úgy látod. . . ?

VERA APJA *(bólogat)*

VERA ANYJA Ez ugye most nem butaság részemről?

VERA APJA *(a fejét rázza)*

VERA ANYJA Hát akkor ez itt van. *(Kálmánhoz)* Nagyon kérem, ne szaglásszon tovább.

KÁLMÁN Miért ne? Tinta, kávé, érintések. Szerettek magához nyúlni az emberek, aszszonyom. . . Valami. . . valami kínálkozik. Nagyon kínálkozik valami. Érződik egyre inkább.

VERA Micsoda?

KÁLMÁN Nem tudom. Ezt igazán nem lehet. . . AZ... AZ...

(Közben Vetró és Daisy is felsorakoztak az örömszülők mellett.)

Kálmán lázasan szagolja mind a négy szülőt, ide-oda csapódik.)

VERA AZ?

KÁLMÁN Vera! Vera, most megmondom neked AZT. Érzem, itt van rajtuk.

VERA Már nem hiszek neked. Hol van? A szagukban, rajtuk?

KÁLMÁN Van valami egyetlen, ami... AZ. Tinta, füst, mész, kávé, vér, váladék, húsleves, humusz. . . Ez mi? Benzín, ló, szivar. . . Hol van? Közte van, itt, érzem. AZ ! Mi lehet az? A lényege. . .

VERA Az előbb mondtad. Tinta és kávé.

KÁLMÁN Tinta és kávé?

VERA Olyan egyszerű, ehhez nem kell négy orr. Miért nem kérdezel engem? Ezek írtak. Jobban mondva anyám írt, és apám diktált, és közben kávézhattak. Feljelentették a tanármomat, aki anyám szeretője volt.

KÁLMÁN APJA Nem, mi jelentettük fel. VERA Akkor az albérlőnket.

VETRÓ Igen,ők engem.

VERA Na látod, ilyen egyszerű. És ez neked a lényeg ?

KÁLMÁN Nem ez, ez nem AZ. De itt van rajtuk, érzem!

VERA Hol? A múltjokban, mint nekem? Az ágyakban meg a följelentésekben. Semmire sem mész az orraiddal, Kálmán, tekeregi körülöttük, szívd mellre a kávészagot, úgyse érsz vele semmit.

POREMBÁ Nem erre tanítottalak, Vera!

DAISY Hát ez tűrhetetlen !

VETRÓ Ez a kis nő mindig megzavarja.

POREMBÁ Ezzel mi el vagyunk intézve, mi?

Le vagyunk tudva.

KÁLMÁN Hidd el, érzem, hogy itt van, vagy valahol a levegőben AZ. Az, ami a lényeg, ami mindent eldönt, jelent, megold, torkon lehet ragadni, most... *(szimatol)*

KÁLMÁN APJA Helyes, fiam.

DAISY Jól van, Kálmán. Te vagy a mi emberünk. Brávó !

KÁLMÁN APJA Rengeteget vétkeztem, leplezz le!

VERA APJA Céljaim voltak, nagyratörő terveim, aztán minden a visszajára fordult, aztán megint a színére, majd megint a visszajára, végül belenyugodtam, hogy ilyen az élet. Ne nézze ezt el nekem.

DAISY Törődj velem, velünk. Azonosulj, tagadj meg!

VERA APJA En, kérem, öngyilkosságba hajszoltam a barátomat.

KÍSÉRTETEK *(tapsolnak)* Úgy van, úgy van, bravó!

KÁLMÁN ANYJA Feljelentéseket írtam!

KÍSÉRTETEK Éljen! Végre!

KÁLMÁN APJA Mi tagadás, vonzódtam a hungarista mozgalomhoz.

KÍSÉRTETEK Erről van szó ! Van bátorsága ezt bevallani! Ez szép volt!

KÁLMÁN ANYJA Én úgy belefásultam mindebe, hogy azt el se lehet mondani. Már már gonosz vagyok. *(taps)*

VERA APJA Úgy véltem, a cél szentesíti az eszközt.

(Daisy a nyakába borul.)

VERA ANYJA Átgázoltam életeken. *(taps)*

KÁLMÁN APJA Ha azt mondanám, háborús bűnös vagyok, nem járnék messze az igazságtól. *(A kísértetek kezét ráznak vele, Daisy csókolgatja. Kálmán apja integet, hogy még mondani akar valamit)* Kísértetek járnak a nyomomba. Es joggal.

VETRÓ De szépen mondta. *(Kezet nyújt)* Vetró Béla vagyok. Még nem ismerjük egymást.

KÁLMÁN APJA Örvendek.

VERA APJA *(izgatottan dörszölgeti össze a kezét)* Hát akkor azt javaslom, üljünk asztalhoz.

MINDENKI Helyes, helyes. Üljünk asztalhoz. Úgy van.

(Kálmán, aki mindeddig a kutya társaságában szimatolta, figyelte őket, egy-egy mosollyal részt vett a nagy találkozásban, most mindenkit megelőzve az asztalnál ülő Verához rohan. A kutya a sarkában lohol.)

KÁLMÁN Vera ! Hallgass meg ! Ez óriási ! *(Vera felugrik, és közöpre siet. Kálmán és a kutya utána. Helycsere történik tehát: az örömszülők és a kísértetek asztalhoz ülnek, az ifjú*

házasok és a kutya a helyükre állnak. Az új asztaltársaság néma játéka kezd. Az apák töltenek, tátogva néma tősztokat is mondhatnak, a kísértetek hangtalanul tapsolhatnak, szóval kedélyes összejövetel folyik. Közben)

KÁLMÁN Ide hallgass! Miért nem bízol bennem ? Te ezt most nem értheted pontosan, neked van négy orrod, vagy nekem? VERA Neked.

KÁLMÁN Hát akkor ? Értsd meg, most valami hatalmas következik, valamit megorrontottam, amit még nem tudok pontosan elválasztani, ezért türelmesnek kell lenned. Kibontakozóban van valami, ami mindennek a lényege. AZ. Egy csapásra megoldok mindent, Vera ! Téged, engem, őket, mindenkit és mindent. Várj, hogyan fogalmaztam meg? *(vált)* Na! Hát ne légy kicsi-nyes. Hogyan kéne gyorsan, hogy megértsd. *(Szaglássza a feleségét)* Érzem rajtad is. Mindenhol, ahová fordulok, az egyértelműség kínálkozik. Ne félj tőlem. Felejtük el azt a kis szobát, piritóst, nedves fát, DDT-t. Akkor még olyan voltam, mint ez a kutya. De most. . . most. . . Hát megbeszéltük. Örölnöd kéne. A... a... Te akartad... Mindig azt akartad, hogy mindent... *(a karjait dobálva fejezi be az izgalomtól töredékes mondatokat)* Azt akartad, hogy mi legyünk túlerőben, valami olyan legyen, amit még senki sem. . . Nincs okod félni tőlem. Ha félsz, kicsinyes vagy, mint a kutya, ha félsz. . .

VERA Nem félek.

KÁLMÁN Hát akkor miért nem ? ... Érzem rajtad azt, hogy ... Hogy idegen... Hogy lehetsz ilyen makacs? Csak egy kis türelmet kérek. Ne fárasz. Ne szólj közbe!

VERA Ennél még a piritós is jobb volt, picikém.

KÁLMÁN Hogy beszélsz velem?

VERA Bocsnátot akarok kérni tőled. Nem is tőled, hanem az előző négyorrútól, mert az rajtam szimatolta ki, hogy mi történt velem piritósröpögés közben, csukott ablak mögött. En meg ledorongoltam szegényt.

KÁLMÁN Ne fárasz!

VERA Nem f árasztalak, picikém, csak nem akarok velük egy asztalhoz ülni. Rajtam nem fogod megtalálni Azt, amit rajtuk is. En más vagyok. Ami én vagyok, az nincs mindenhol.

KÁLMÁN Hőszagot érzek, te buta liba, ne zavarj !

VERA Valaki sielt a családból, picim.

KÁLMÁN Ez valami csúcs. Egyre magasabbra. Na ugye, összeáll. Nem kívánok fáradni veled... Itt van. Minden. Ott vagyok. Váratlan vendég.

VERA De ronda vagy!

KÁLMÁN *(csak rápillant)* Maga kicsoda? *(odasétál az asztaltársasághoz)* Maguk kicsodák ? *(a levegőbe néz üres tekintettel)* Jó napot. Már vártam. Nem fontos, mióta. Foglaljunk helyet. Nézelődjünk.

(Vera leguggol a kutya mellé, átkarolja a nyakát. A kutya kinyújtott nyelvvel liheg.)

VERA *(a kutyaéhoz)* Ma volt az esküvöm. *(szünet)* Meleged van?

(A kutya bólogat.)

VERA Szagolj meg.

(A kutya megszaglássza.)

VERA Na ? Milyen ? *(nincs válasz)* Szép vagy. Nem is olyan buta nő ez a Daisy. Minden-Kit becsapott. *(körbenéz)* Mindenkit, aki itt van.

(Daisy az asztalnál ülő társaság közül felkapja a fejét, és erősen figyelni kezdi a párost.)

VERA Minek nevezzem? Ez nem is trükk, nem is csapda. Mindenki a kutyája lesz előbb-utóbb mégis. Te mi voltál régen? . . . De szép állat vagy! Mondtam már? Ne sétáltassalak meg?

(a kutya megrázza a fejét)

VERA *(bólogat)* Bölcs asszony ez a Daisy. Te vagy az igazi. Mondok valamit. Legyél az én kutyám. Étetnélek, időben levinnék mindig. Neked csak az lenne a dolgod, hogy megszaglássz engem, egyébként benned minden körbejárjon, csak létezned kell. Es még a hűséget várom el tőled, a többit rábízhatsz az ingerekre. *(Átöleli)* Nagyon szeretlek. Nagyon. Leszel az én kutyám? . . . Na! Azt kérdeztem, leszel az én kutyám?

(a kutya olvadt tekintettel néz Vera szemébe.)

VERA Megegyeztünk?

KUTYA Igen.

DAISY *(felugrik az asztaltól)* Nahát, ez már több a soknál!

(Egyszerre életre kap az asztaltársaság, megragadják, nem eresztik Daisyt.)

ASZTALTÁRSASÁG Daisykém, ne menj sehová! Itt maradsz! Igazán olyan vagy! De igazán! Most, amikor itt együtt vagyunk. . . Hová mész? Ezt nem teheted velünk, Daisy. Daisy! Daisy!

(Daisy visszaül, de azért oda-odanéz Veráékhoz.)

VERA APJA *(szót kérve kocog a poharán egy sörnyitóval, és felugrik)* Mindent megmagyarázok, barátaim. En ötvenhatban — hogy pontos legyek —, november tizenhetedikén tudtam meg tőled, Zoltán, hogy el akarod hagyni az országot. Több se kellett nekem, elmentem hozzád — akkor még a Wesselényi utcában laktál, abban a kétemelestesben -, hogy. . . ö. . . ö. . . megnyugtassalak, ugyan- is, bár köztudott volt, hogy én kiálltam melletted a Somlai-ügyben, attól féltem, te még nem értesültél az én kiállásomról, és fűhöz-fához kapkodva valamit összekuszálsz.

VERA ANYJA Ne így magyarázd. Hát egyeztetni kellett, ez nyilvánvaló.

VERA APJA Nem egyeztetni. Az egyeztetni rossz szó. Egyszerűen megmondani. Közölni a tényt, hogy Jászberényi bármily szeméti módon viselkedett, az biztos, hogy ő sem érezheti túlzottan nyeregben magát, mert ebben a kérdésben én is letettem a voksomat. Tehát Zoltán nem veszfítheti el a tisztánlátását . . .

KÁLMÁN APJA Éppen a fordítottja az ő. . .

VERA APJA Egy pillanat, csak hangosan gondolkodom. Az, hogy én hatvannégyben mégis megírtam a véleményemet, arra nem Fáskerti presszionált, hanem egyszerűen a józanságomra hallgattam. . .

VERA ANYJA A józanság nem pontos kifejezés, már ne is haragudj.

VETRÓ Tényleg nem az, elnézést.

VERA APJA Hát jó, túllöttem a célon, de ezzel csak azt akartam kifejezni, hogy én a valós helyzethez ragaszkodtam, amivel bátran szembe kellett nézni, nem totójázní és az alternatívák között kisasszonykodni, hanem azt, aki a félelem és gáncs nélküli lovagot játssza ilyenkor. . .

POREMBÁ Már elnézést kérek, ötvenkettőben éppen te mondtad nekem, hogy a következetesség lényegében. . .

VERA ANYJA Állj ! Állj, állj, állj!

VERA APJA Álljunk csak meg!

VERA ANYJA *(Porembához)* A következetesség csakugyan nem helytálló kifejezés.

POREMBÁ Valóban nem az, de hirtelen ez jutott az eszembe. És végül is ő mondta.

VERA APJA De mikor?

POREMBÁ Hát az igaz, hogy nem akkor, de. . . Jó, hát én csak a tekintetbevétel témáját akartam megpendíteni.

KÁLMÁN APJA A tekintetbevétel igénye jogos.

VERA APJA Ezt a szót fogadjuk el most, benne vagyok. De hogy fogadhatom el én akkor a tekintetbevétel szót, amikor számtalan esetben. . .

POREMBÁ Csak kétszer.

VERA APJA Azt se tudod még, mit akarok mondani.

POREMBÁ Nyilván a Fáskerti személyével kapcsolatos vitánkra gondolsz.

VERA APJA Hát jó, arra is. De nemcsak arra. Az emlékezetes Anisits-ügyre kívánok csak utalni, negyvenhét végén, és még számos példát hozhatnék. En nem mentegetni akarom magamat, hiszen éppen az előbb, itt a plénum előtt fejtettem ki, hogy nem vagyok egy az egyben elégedett a szereplésemmel, sőt még odáig is elmentem, hogy nyílt színen megvádoljam magam, a legvégéig elmentem, hogy tiszta lappal induljunk ehhez az asztalhoz. Így van?

MINDENKI *(összenéznek, bólogatnak)* Így. Így. Ez kétségtelen.

KÁLMÁN APJA *(felugrik)* Az én kedves nászom most a leglényegesebb kérdést érintette. Ha mi megengedtük magunknak a nyilvános önkritikát, ezt joggal elvárhatjuk másoktól is! Jól mondom? *(mellesleg)* A Jászberényi kontra Fáskerti ügyre egyébként még visszatérünk. De mit akarok én mondani azzal, hogy elvárjuk? Feltételezem ugyanis, hogy barátok között ülünk, akik-kei összekovácsolt a közös élet, a közös problémák. *(mellesleg)* Daisyről most itt nem beszélek, mert őt a sorsa idegenbe vetette, így hát nehezen tájékozódik ebben a problémakörben. Egyrészt arra kívánom felhívni a figyelmet, hogy ma ünnepet ülünk itt ezen a helyen. . . *(koccintások, gratulációk, majd folytatja)* . . . Másfelől, van egy szépséghibája ennek az ünnepnek. Nevezetesen: bizonyos érdekcsoportok támadást intéztek az örömszülők ellen. Egyeztetni kéne most, kivédeni ezt a támadást, melynek eredményeképpen a fiam még orral tért vissza egy rövidke sétából, a menyem pedig szeretetfeleslegét egy kutyára pazarolja.

POREMBÁ Csakugyan?

VETRÓ Fantasztikus. Na látjátok, engem is ez vitt a sírba, az állandó támadások.

POREMBÁ Hát ennek sose lesz vége?

VETRÓ A helyzet egyre körmönfontabbul éleződik tovább.

POREMBÁ És most mi a teendő?

VERA APJA Hát nézzétek. Mi mindeddig

a kivárás taktikáját alkalmaztuk, viszont most már. . . *(tanácstalanságát jelezve szét-tárja karjait, oldalra dönti a fejét)*

VETRÓ Gondolom, ellenakciókra gondoltok.

POREMBÁ Operációra?

KÁLMÁN APJA Nézzétek. . . Hogyan is mondjam? Arra nem. . .

VERA APJA Nem. Arra sem.

DAISY Hát akkor mire?

VERA APJA Jó kérdés. Tulajdonképpen sem mire.

POREMBÁ Tanácstalanok vagytok?

KÁLMÁN APJA Nem nevezhetném ezt tanácstalanságnak.

VERA APJA Inkább a helyzet szilárd ismeretén alapuló. . .

KÁLMÁN APJA Fokozott tevékenységnek.

DAISY Talán segíthetek azzal, ha megmondom, hogy mi tettük oda azokat az orrokat.

VERA APJA *(elmereng)* Szép szimbólumot mondtál. Igen, mi tettük oda nekik. De hát ez mindig így volt, nemzedékről nemzedék-re, nekünk az apáink, mi a fiainknak.

POREMBÁ En mint hajdani tanárember, ezt inkább allegóriának mondanám.

VERA APJA Nem szimbólum?

KÁLMÁN APJA Allegória. Igen, allegória lesz ez.

VERA APJA Jó, legyen allegória, ezen nem veszünk össze.

DAISY Ez nem allegória.

KÁLMÁN APJA Daisykém, te ehhez nem értesz.

DAISY Akkor sem allegória, mert én tettem oda az egyik orrát, saját kezűleg.

(Az örömszülők „már megint kezdi” pillantást váltanak Vetróval és Porembával, cöcögnek, a fejüket csóválják.)

VERA APJA Daisy!

VETRÓ Daisy!

POREMBÁ Daisy!

KÁLMÁN APJA Daisy !

ANYÁK Kedvesem!

DAISY Nem értitek?

VERA APJA Az a baj, hogy jobban értjük, mint te.

POREMBÁ A viselkedésed szimbolizálja azt a tanácstalanságot, ami az öngyilkosságba hajszolt.

VERA APJA Nem allegorizálja inkább?

POREMBÁ Nem. Összetettebb annál a dolog.

DAISY *(felugrik)* Ha fel tudtam tenni, le is tudom venni. Ez talán elég lesz bizonyítéknak.

(megragadják.)

KÁLMÁN APJA Itt maradsz!

VERA APJA Daisy!

POREMBÁ Daisykém !

VETRÓ Olyan vagy, mint elefánt a porcelánboltban.

KÁLMÁN ANYJA Igen, pontosan olyan.

VETRÓ Végre gyümölcsöző eszmecserebe kezdenék, régen fájó kérdések választ nyerhetnének rövidesen, és akkor te megmérgezed ezt a jó légkört.

POREMBÁ Mit gondolsz, miért vagyok én itt?

DAISY Ezért?

POREMBÁ Igen. Hogy szót értsünk. Mindjárt erre vágyakoztam, ez hiányzott nekem. En azért váltam meg az élettől, mert éppen ezt nélkülözni kellett. Nagy, közös asztalnál ülni volt barátokkal, ellenségekkel, akik már

se barátok, se ellenségek, csak egy remek asztaltársaság, és szót érteni végre.

DAISY En nem értettem egyetlen szót se.

VERA APJA Mert nem akarsz szót érteni. *(a többiekhez)* Elhamarkodtuk. Nem kellett volna az asztalunkhoz hívni ezt a nőt. El kellett volna határolni magunkat, hiszen sejtelve sincsen, mi köt össze minket. Hibásak az indítékai.

KÁLMÁN ANYJA Csak féltékenykedni tud.

VERA ANYJA Úgy van. Érzelmes.

VETRÓ Ez vitte a sírba a szerencsétlent.

DAISY Na jó. En nem ezért vagyok itt.

POREMBÁ Ha megfeszül, akkor se veszi észre, hogy új helyzet állott elő. KÁLMÁN APJA Csodálkoztok? Kozmopolitaita. Idegenbe szakadt.

VETRÓ Ott van neked Kálmán, vele foglalkozz. *(Kálmán apjához)* Megengeded, kérek, hogy Daisy Kálmánnal foglalkozzon egy kicsit?

KÁLMÁN APJA *(nagyvonalúan)* Hogyne, hogyne. De vigyázzatok, ne csináljatok semmi butaságot!

VETRÓ *(Daisy után szól)* Majd beszéljess vele a lényegről! Ha jól tudom, legutóbb azt orrontotta szegény.

(Az asztaltársaság halk nevetésre fakad, majd bábukká merevedük.)

KÁLMÁN *(rá se néz a közeledő Daisyre)* Maga kicsoda?

DAISY Daisy vagyok.

KÁLMÁN Az mi?

DAISY Egy nő, női névvel ellátva. KÁLMÁN Kezdeni érteni. *(Ergeci, hogy Daisy szelíden négykézlábra nyomja és pórázt kössön a nyakába. Közben társalognak.)*

DAISY Mi a lényeg, Kálmán?

KÁLMÁN Hószag.

DAISY Aztán?

KÁLMÁN Hószag.

DAISY Nyugodt vagy?

KÁLMÁN Az mi?

DAISY Nem akarsz elkísérni engem? *(nem kap választ)* Pedig elkísérhetnél. Szagolj meg, örülsz nekem? *(A tenyerével elfedi Kálmán orrát)* Na?

KÁLMÁN Hószag.

DAISY Így nem vergődünk zöldágra. Vízelési ingert nem érzel? Éhes vagy?... *(sóhaj)* Pedig szükséged lesz rám rövidesen. Na gyere. *(Vezeti Kálmánt a pórázon. Szembetalálkoznak Verával és a mellette ballagó kutyával. A két állat morogni kezd egymásra. A nők nyugtatóan veregetik kutyájuk oldalát)* Na, na, na!

VERA Nézd csak, a férjem! Örülök, hogy találkoztunk, asszonyom. Régi tervem, hogy egy kiadósat beszéljek magával.

DAISY Parancsoljon.

VERA Szeretném, ha nekem adná a kutyáját. Nem ismerek ehhez fogható kedves, hűséges állatot, és úgy tapasztaltam, ő is megkedvelt engem. Adja hát nekem.

DAISY Semmi akadály.

VERA Köszönöm. De ez még nem minden.

DAISY Hallgatom.

VERA Az ön közreműködésével megtanultam, hogy a magunkfajtanak csak egy kutya lehet a megfelelő társa. Mit tegyünk? Vesztemre önálló, a végletekig szenvedélyes típus vagyok, akárcsak ön. Vagy mindent, vagy semmit — ez a jelszavam.

DAISY Sok baja lesz még az életben, drágám.

VERA Magának könnyű, már befejezte. Végzett magával, nemde?

DAISY Hát igen. Mindenki elhagyott, most még a síron túli kísérom is. Mondja... VERA Igen?

DAISY A kutyám nem berzenkedett maga ellen? Könnyen magához szoktatta? VERA Igen.

DAISY Kár. Kár, mert ez azt jelenti, hogy magának is nagyon kell vigyáznia, drága Vera. Egy ilyen állhatatlan dög még magától is könnyen elpártolhat.

VERA Jó, majd vigyázok.

KÁLMÁN *(felemeli a fejét)*

VERA *(nézi)* Na és most hogy lesz Kálmánnal? Sétáltatni fogja?

DAISY Ó, Kálmán egészen más. Szeretem.

VERA Én is szeretem, de hát lehetetlen vele élni.

DAISY Mi jól megleszünk. Ugye, Kálmán? Ő majd számos emléket fog a szaglásával felidézni, és azokban valószínűleg én is szerepelek. Így aztán néha eljövök látogatóba, tudja?

VERA *(leguggol, vakargatja Kálmán füle tővét)* Mi van, Kálmán?

KÁLMÁN Vera?

VERA Mi az, megismersz még? *(a kutya felmordul, Vera hátraszól neki)* Nyugalom, csak néhány szót váltok vele. Mégis a férjem volt szegény. Nos, Kálmán? Hogy s mint? Mi újság a hegytetőn?

KÁLMÁN Hószag volt.

VERA Most már nincsen?

KÁLMÁN Most is van... És te?

VERA Mást szeretek.

KÁLMÁN Kit?

VERA *(a kutyára)* Őt. Más, mint a többi. Nem zaklat, egyedül velem törődik!...

KÁLMÁN Különös szagod van, Vera. VERA Éspedig?

(A kutya féltékenyen morog, Vera leint.)

DAISY Gyerünk, Kálmán!

KÁLMÁN Érzem a saját verejtékemet rajtad.

VERA Hát igen, a régi dolgok... Es jólesik?

KÁLMÁN Nagyon. Mert érzem, hogy... hogy voltam.

VERA Ne szerénykedj. Most is létezel. Csak éppen...

KÁLMÁN Apámék?

VERA A szaguknak megfelelően éppen a kísérteteikkel beszélgetnek.

KÁLMÁN Daisy?

VERA Itt van a póráz másik végén. *(vált)* Mi van veled?

KÁLMÁN Érzem, hogy mindjárt befejeződik.

VERA És ez olyan nagy baj?

KÁLMÁN Félek, hogy rosszul... .

(A kutya morog.)

DAISY Vera! Megkérem, ne idegesítse a kutyáját.

VERA Jó, jó. *(Kálmánhoz)* Sejtetted, hogy mi következik?

KÁLMÁN *(lehuryt szemmel felemeli a fejét)* Igen... Igen... Igen.... Jaj! Nagy baj lesz, Vera!

VERA Úristen! Mi?

KÁLMÁN Mindjárt! Máris! Most!

(A kutya egy mordulással Kálmánra veti magát, a földre dönti, és rátelepszik. Leharapdálja a három orrát.)

VERA Állj! Jössz vissza! Te dög! *(rángatja)* Ű! Ű!

(A kutya morogva leül, a száját nyalogatja. Kálmán mozdulatlanul hever a hátán. Daisy és Vera élesztgetik.)

VERA Kálmán! Kálmán!

DAISY *(a kutyához)* Istenem! Tudod te, mit csináltál?

(Kálmán felocsúdik, feltápáskodik. Az arca rendes, tisztességes. Az asztaltársaság tagjai egyszerre feléje fordítják az arcukat, mint az előjárónak tisztelgő katonák a szemléken.)

VERA *(szomorúan megsimogatja a kutyát)* Isten veled.

KÁLMÁN APJA Látod, fiam, igazam volt. A türelem jutalma.

VERA APJA Most már semmi akadály a boldogságnak, gyermekeim.

VERA *(odaáll Kálmán mellé)* Gyere, egy ágyat kell vennünk a Domus áruházban, és láttam ott egy nagyon jó szekrényt is, amibe minden holmink belefér.

VERA APJA *(fejével int Porembának és Vetrónak)* Na! Tűnés innen!

(A kísértetek felcihelődnek, odaballagnak Daisyhez, aki nevetve fogadja őket. Útközben odaadják a virágcsokrokat Kálmánnak és Verának.)

KÁLMÁN APJA Remélem, a viselkedésem nem szorul magyarázatra, fiam.

VERA APJA Az eredmények minket igazolnak.

KÁLMÁN APJA Én most már hiszek abban, hogy mindez a te érdekemben történt.

(Kálmán észreveszi, hogy a kutya Verát szaglássza.)

KÁLMÁN Mit érzel?

KUTYA És te?

KÁLMÁN *(egyetlen orrával szimatolgatva)* Elhasználódott a levegő.

(A kutya odafut az asztalhoz, felül az asztal före, a két mellső lábát előrenyújtja a terítőn.)

KUTYA Vége.

V É G E

